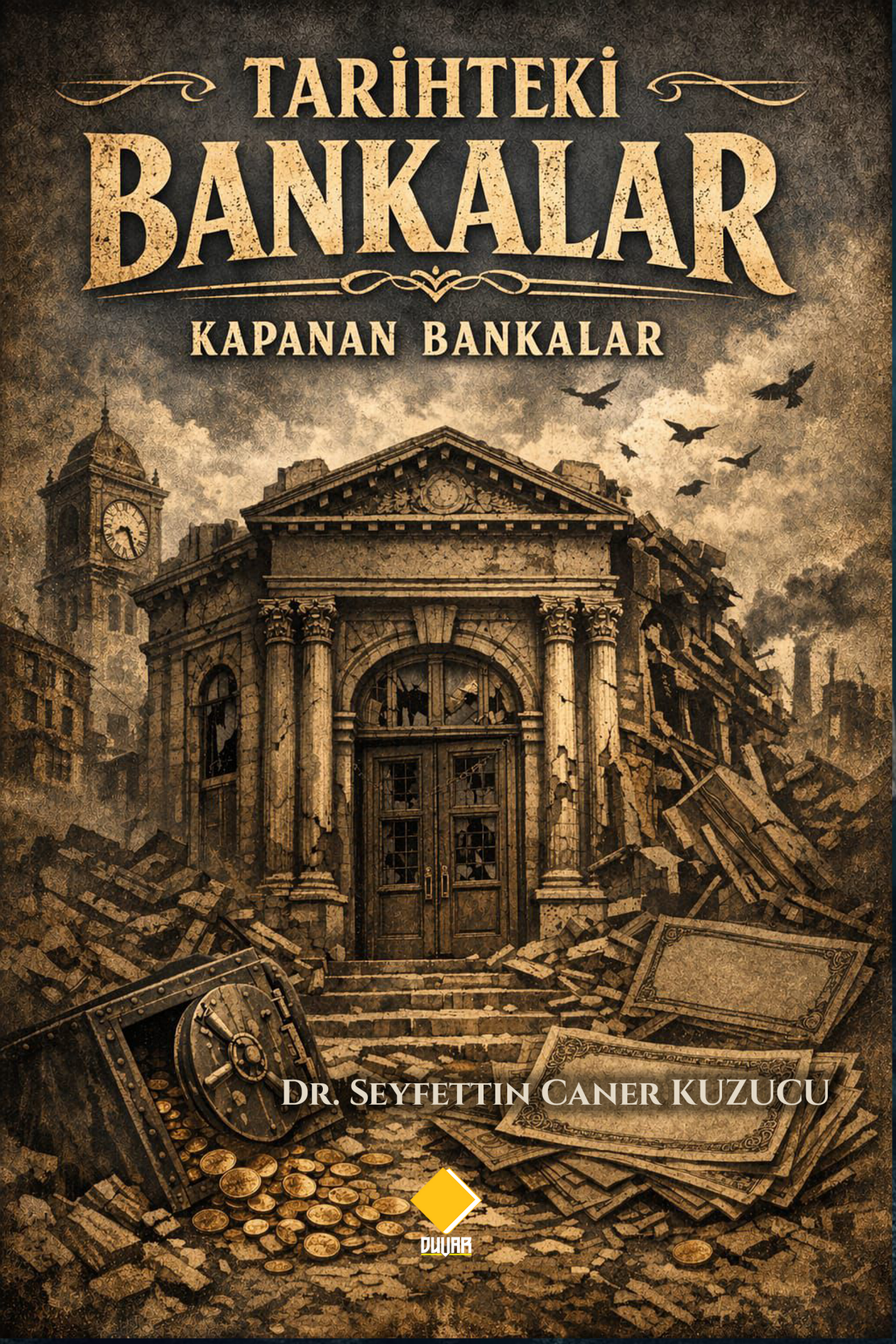
TARİHTEKİ BANKALAR

KAPANAN BANKALAR

Dr. Seyfettin Caner KUZUCU

DUVAR

TARİHTEKİ BANKALAR

KAPANAN BANKALAR

Dr. Seyfettin Caner KUZUCU

Tarihteki Bankalar
Kapanan Bankalar
Dr. Seyfettin Caner KUZUCU

Genel Yayın Yönetmeni: Berkan Balpetek
Kapak Tasarımı ve Sayfa Tasarımı: Duvar DESIGN
Basım Tarihi: Nisan 2026
Yayıncı Sertifika No: 49837
E-ISBN: 978-625-8756-28-9

© Duvar Yayınları
853 Sokak No:13 P.10 Kemeraltı-Konak/İzmir
Tel: 0 232 484 88 68

www.duvaryayinlari.com
duvarkitabevi@gmail.com

ÖNSÖZ

Bu çalışma, bankacılık tarihimizde faaliyetleri çeşitli nedenlerle sona ermiş olan bankaların ekonomik, hukuki ve kurumsal boyutlarıyla ele alınması amacıyla hazırlanmıştır. Türkiye'de bankacılık sektörünün gelişim süreci incelendiğinde, yalnızca büyüme ve kurumsallaşma değil, aynı zamanda krizler, tasfiyeler ve kapanmaların da bu sürecin ayrılmaz bir parçası olduğu görülmektedir.

Geçmişte faaliyet göstermiş ve çeşitli nedenlerle tarihe karışmış bankaların izini sürerken, aslında bir ülkenin ekonomik hafızasına, yaşanmışlıklarına ve kırılma anlarına da tanıklık ettim. Her kapanan banka, ardında sadece finansal veriler değil; hikâyeler, emekler ve dersler bırakmaktadır. Bu çalışma, o izleri anlamlandırma çabasının bir yansımasıdır.

Eşim **Bilge Naz Kuzucu'ya**,

Babam **Fehmi Kuzucu'ya**,

Annem **Emine Hanım Kuzucu'ya**

Oğlum **Fehmi Yiğit** ve

Kızım **Cansu Mavi'ye**…

Teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER/BANKALAR

ADABANK (1984) 1
ADAPAZARI EMNİYET BANKASI (1919) 3
AKHİSAR TÜTÜNCÜLER BANKASI (1924) 4
AKSEKİ TİCARET BANKASI (1927) 7
AKŞEHİR BANKASI (1916) 9
ANADOLU BANKASI (1962) 10
ATLAS YATIRIM BANKASI (1999) 11
BANK KAPİTAL TURK (1986) 12
BİRLEŞİK TÜRK KÖRFEZ BANKASI (1988) 13
BOR ESNAF BANKASI (1950) 14
BOR ZÜRRA VE TÜCCAR BANKASI (1922) 15
ÇAYBANK (1958) 16
DEMİR BANK (1953) 17
ESKİŞEHİR BANKASI (1926) 18
ESNAF KREDİ BANKASI (1957) 21
ETİBANK (1935) 22
FORTİS BANK (1964) 23
HİSARBANK (1910) 24
İKTİSAT BANKASI (1927) 25
İNTERBANK (1988) 26
İSTANBUL BANKASI (1953) 27
İŞÇİ KREDİ BANKASI (1954) 28
İZMİR HALK SANDIĞI (1957) 30
KENTBANK (1992) 31
KIRŞEHİR TİCARET BANKASI (1931) 32
KOCAELİ HALK BANKASI (1927) 33
KOÇBANK (1981) 34
KONYA AHALİ BANKASI (1945) 35
KONYA İKTİSADİ MİLLİ BANKASI (1959) 36
KONYA TÜRK TİCARET BANKASI (1920) 37
LÜLEBURGAZ BİRLİK TİCARET BANKASI (1929) 38
MADEN KREDİ BANKASI (1958) 39
MARMARA BANKASI (1987) 42
MANİSA BAĞCILAR BANKASI (1917) 43

MERSİN TİCARET BANKASI (1929) 46
MİLLİ AYDIN BANKASI T.A.Ş.-TARİŞBANK (1913) 47
NİĞDE BANKASI (1948) 49
PAMUKBANK (1956) 51
RAYBANK (1956) 55
SANAYİ BANKASI A.Ş. (1958) 56
TÖBANK (1958) 57
TÜMSU BANK (1959) 65
TÜRKİYE BİRLEŞİK TASARRUF VE KREDİ BANKASI (1959) 67
TÜRKİYE BİRLEŞİK TASARRUF VE KREDİ BANKASI (1957) 67
TÜRKİYE ESKİ MUHARİPLER BANKASI-MUHABANK (1949) 70
TÜRKİYE KREDİ BANKASI (1948) 72
TÜRKİYE TURİZM BANKASI (1955) 73
ÜRGÜP ZÜRRA VE TİCARET BANKASI (1949) 76
KAYNAKÇA 80

ADABANK (1984)

Adabank, 30 Ekim 1984 tarihinde Uzan Grubu tarafından kurulmuş bir Türk bankasıdır, 23 Eylül 1985 yılında faaliyetine başlamıştır. Banka, 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 14/1 maddesi uyarınca BDDK tarafından izlemeye alınmış, 25 Temmuz 2003'de 1102 sayılı karar ile bankaya yeni bir Yönetim Kurulu atanmıştır. 2004 yılında Uzan Grubuna ait tüm şirketlere Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından el konulmuştur. 3 Temmuz 2006 tarihinde Fon tarafından yapılan ihale sonucunda Kuveyt menşeli "The International Investor Company"e ihale edilmiştir. BDDK'nın 26 Temmuz 2007 tarihli Kararı ile hisse devrine izin verilmemiştir.

Daha sonra 2008 yılı Eylül ayında bankanın satış işlemleri tekrar gerçekleştirmiştir. Bu satışta ise Sinpaş Grubu iştiraklerinden Kök Menkul ve Gayrimenkul Yatırım Ticaret A.Ş., ihalede en yüksek fiyat olan 57.1 milyon dolar teklif vermiş, ancak iki yıl aradan sonra 2010 yılında BDDK ihaleye onay vermemiştir. 2011 yılı Temmuz ayında banka için tekrar ihaleye çıkan BDDK'ya, bu satışta Remzi Gür ve ortağı G Capital tarafından 75 milyon dolarlık teklifte bulunulmuştur. Ancak BDDK 2 Ekim 2012 tarihinde bu satışa da onay vermemiştir.

Fon Kurulunun 26 Ocak 2017 tarih ve 2017/25 sayılı kararı ile 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 134. maddesinin 5. fıkrası ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uyarınca TMSF tarafından haczedilen gerçek ve tüzel kişilere ait Adabank A.Ş.nin %94,4 oranındaki hisselerinden Adabank Ticari ve İktisadi Bütünlüğü oluşturulmuş, 25 Nisan 2017 tarihinde ihale ile satışa çıkarılmıştır. İhaleye TMSF tarafından iştirak edilmiş olup, söz konusu bütünlük açık artırma aşamasında alacağa mahsuben TMSF'ye ihale edilmiş, 2 Mart 2018 tarihinde hisse devri yapılmış pay defterine işlenmiştir. BDDK'nın 14 Ağustos 2023 tarih ve 10649 sayılı Kararı ile, Adabank A.Ş.'nin TMSF'ye ait %96,7 oranındaki hissesinin AHL Ahlatcı Finansal Yönetim A.Ş.'ye devrine izin verilmesine karar verilmiştir. Söz konusu hisse devirleri 23 Ağustos 2023 tarihinde yapılarak pay defterine işlenmiştir. Banka özel sermayeli bankalar grubuna geçmiştir. BDDK'nın, 28 Kasım 2023 tarih ve 32383 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan 23 Kasım 2023 tarih ve 10729 sayılı kararıyla; Mevduat bankası olarak faaliyet gösteren Adabank A.Ş.'nin" katılım

bankası" olarak niteliğinin değiştirilmesi talebinin değerlendirilmesi neticesinde; Bankaya, 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen "katılım fonu kabulü" ile (t) bendinde belirtilen "finansal kiralama işlemleri" konularında faaliyette bulunma izni verilmesine ve anılan maddenin ikinci fıkrası kapsamında Bankanın "mevduat kabulü" izninin iptal edilmesine karar verilmiştir. 25 Aralık 2023 tarihli olağanüstü genel kurul toplantısında Adabank A.Ş.'nin ticaret ünvanı Dünya Katılım Bankası A.Ş. olarak değiştirilmiş, bu husus 26 Aralık 2023 tarihinde tescil edilmiş ve 29 Aralık 2023 tarihli ve 10990 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesinde ilan edilmiştir.

ADAPAZARI EMNİYET BANKASI (1919)

Banka 1919 yılında Emniyet Bankası Komandit Şirketi unvanıyla Adapazarı'nda kuruldu. 1928 yılında bu unvan Adapazarı Emniyet Bankası A.Ş olarak değiştirildi.

30 Eylül 1971 tarihinde yapılan olağanüstü genel kurul kararı ile tasfiye yoluna gidildi. Türk Ticaret Bankasından sonra kurulmuş olan ikinci ve son mahallî banka olup memleketimizde kurulan ilk milli bankalardan biridir. 57 kurucunun iştiraki ve 200.000 lira sermaye ile kuruluş sebep ve gayeleri Türk Ticaret Bankasına benzemektedir.

Bankanın kuruluşunda önemli hizmetleri geçen isimler olarak, Tunuslu-zade Sefer, Arapzade Sait, Diyarbekirlizade Hafız Cafer ve Hersekli Kâzım Şakir efendiler zikredilmektedir. Kuruluşundan itibaren 9 yıl komandit şirket olarak ve tek şube halinde faaliyetine devam etmiş, 1928 yılında anonim şirket haline getirilmiştir. Bu değişiklikten sonra Banka, bir büyüme ve yayılma hamlesi yapmayı deniyor, fakat çeşitli sebeplerden bu başarılamayınca tekrar kabuğuna çekiliyor. Gerçekten şirket şeklinin değiştirilmesini müteakip iki sene içinde iki yeni şube açılmış, fakat bunların faaliyetleri uzun ömürlü olmamıştır.

1929 yılında İnegöl'de açılan ilk şube, 1943'te, büyük Adapazarı zelzelesinin menfî tesirleri neticesinde kapatılmış, 1930 yılında Bursa'da açılan ikinci şubenin de, çeşitli imkânsızlıklar yüzünden 1959'da faaliyetine son verilmiştir. 1960'larda, her biri 10'ar liralık itibarî hisseye sahip 3000'e yakın hissedarı vardı.

AKHİSAR TÜTÜNCÜLER BANKASI (1924)

1920 ‘li yıllarda Türkiye Cumhuriyeti’nin ihracat rakamlarının yaklaşık %35’ini tütün ihracatı oluşturmaktaydı (Kazgan,2008:63). Tütün üretimi Cumhuriyet’in ilk yıllarından hükümetler tarafından desteklenmiştir. “Şark Tipi” tütün olarak adlandırılan, dünyaca aranan ve tanınan Akhisar Tütünü her dönem Akhisar’ın en önemli gelir kaynağı olmuştur. Verimli toprakları ve kaliteli tütünü sayesinde Akhisar 20. yy. ilk yıllarından itibaren Ortadoğu ve Balkanlar bölgesindeki en önemli tütün üretim merkezlerinden birisi durumuna gelmiştir (Başsüllü,2009:433). Osmanlı Döneminde 1881 yılından itibaren Duyûn-ı Umumiye’ye bağlı yabancı sermayeli reji şirketi tütünün ticaretini elinde tutuyordu. Reji şirketinin acımasız uygulamalarından yılan Ege’li tütüncüler geniş tabanlı bir birliktelik oluşturmuşlardır. Bu amaçla yörenin en önemli tarımsal ürünü olan tütün üreticilerine finansman sağlamak amacıyla Türkiye Cumhuriyeti’nin ilk ekonomik kuruşlarından birisi olan Akhisar Tütüncüler Bankası’nı kurmuşlardır. Mustafa Kemal’in de imzasını taşıyan bankanın kuruluşuna ilişkin kararname bakanlar kurulundan 7 Eylül 1924 tarihinde çıkmıştır. (BCA, Sayı:861, Dosya:131-14, Fon kodu: 30.18.1.1,Yer No:10.42.17) Banka Akhisar’da Kurtuluş Savaşı sırasında Millî Kuvvetler tarafından karargâh olarak da kullanılmış klasik bir Akhisar binasında faaliyetlerine başlamıştır. Banka, nizamnamesinde Türkiye Hükümeti’nin kanun ve yönetmeliklerini uygulayacağını kabul etmiştir. Bankanın kuruluş amacı ana sözleşmede dokuz başlık altında belirtilmiştir. Söz konusu maddeler incelendiğinde bankanın kuruluş amacı; tütün üreticilerine uygun şartlarda kredi sağlanması, teminat mektubu verilmesi, poliçe çek ve her tür senedin iskonto edilmesi, tütün tarımının gelişimine ve ıslahına girişimde bulunmak olarak tanımlanmaktadır. Merkezi Akhisar olan Akhisar Tütüncüler Bankası 250 kurucu üye tarafından kurulmuştur. Bankanın kurucuları; Akhisar’dan Saruhan Mebusu Saraçoğlu Mehmed Reşad, Akhisar’dan Miralay Abdurrahman Nafiz, Gördes’ten Saruhan Mebusu Pehlivanoğlu Hacı Edhem, Manisa’dan Saruhan Mebusu Menemenlioğlu Ali Kemal, Akhisar’dan Saruhan Mebusu Şeriye Vekili Sabıkı Müftüoğlu Mustafa Fevzi, Manisa’dan Saruhan Mebusu Abidin, Akhisar Belediye Reisi Musaoğlu Rıza ile birlikte çoğu çiftçi ve esnaf Akhisarlı kurucular tarafından kurulmuştur. İstanbul, İzmir gibi büyük kentlerde yaşayan az sayıda Akhisarlı da kurucular arasında yer almıştır. (ATBN, 1924:4-15) Ana sözleşmede, bankanın kurucularının tamamının Türkiye Cumhuriyeti uyruğunda olması ve hisselerin tamamının nama yazılı olması gerektiği belirtilmiştir. Bankanın kurucular listesi incelendiğinde Türkiye Cumhuriyeti tarihinde önemli

rol oynayan insanlarla karşılaşılmaktadır. Örneğin Türkiye Cumhuriyeti'nin 3. Cumhurbaşkanı Celal Bayar, Adliye Vekilliği yapmış Mahmut Esat Bozkurt ve Mustafa Necati, eski başbakanlardan Şükrü Saraçoğlu ve Şükrü Kaya, TBMM başkanlığı yapan Abdülhalik Renda gibi isimler bankanın kurucuları arasında yer almışlardır. (Şafak, 1994: 248). Bankanın olağan genel kurulunun, her hesap döneminin bitiminden itibaren üç ay içerisinde yönetim kurulunun davetiyle şirket merkezinde yapılması, olağanüstü genel kurulun da yönetim kurulunun, denetim kurulunun veya hissedarların 1/10'nun talebiyle toplanacağı belirtilmiştir. (ATBN, 1924:27). Yönetim kurulu, yedi veya 9 üyeden oluşmaktadır. Bankanın genel müdürü, yönetim kurulunun tabi üyesidir. Yönetim kurulu başkanı, yönetim kurulu tarafından seçilmektedir. Ayrıca iki üye ile genel müdürden oluşan üç kişilik bir yönetim komitesi bulunmaktadır. Yönetim kurulu üyelerinin üyelikleri üç yıl sonra sona ermektedir. (ATBN, 1924:22-23). Akhisar Tütüncüler Bankası'nın kuruluş sermayesi 500.000 Türk lirası olup, (TCDS, 1926: 668) her biri 20 Türk lirası kıymetinde 25 bin hisseye bölünmüştür. Hisse senetleri aşağıda belirtildiği gibi dört tertip halinde düzenlenmiştir. Banka, kendi hisse senetlerini satın alamayacak, teminat veya rehin olarak da kabul edemeyecektir. Genel kurul, bankanın sermayesini hükümete bilgi vermek koşuluyla bir misline kadar yükseltmeye yetkili kılınmıştır. Sermayenin bir mislinden daha fazla artırılması gerektiğinde hükümetten izin alınması gerekmektedir. İhraç edilen hisse senetlerinin bedeli tamamen ödenmedikçe yeni sermaye artırımına gidilemeyecektir. (ATBN,1924:17) Akhisar Tütüncüler Bankası'nın nizamnamesi Türkiye Cumhuriyeti'nin diğer bölgelerinde ve yabancı ülkelerde de şube veya temsilcilikler açabilmesine olanak tanımaktadır. (ATBN,1924:16) Banka 1930'a kadar tek şube ile Akhisar'da faaliyetlerini sürdürdü. Daha sonra Kırkağaç'ta bir şube açmıştır. Banka daha sonra; İzmir'de 2 Şubat 1937 de, (BCA, Sayı: 75662, Dosya: 131-124, Fon kodu: 30. 18. 1. 2,Yer No: 79. 88. 14.) Muğla ve Gördes'te 9 Ekim 1953 tarihinde şubeler açmıştır. (BCA, Sayı: 15834, Dosya: 12-74, Fon kodu: 30.18.1.2,Yer No: 133.80.2.) 1959 yılı içerisinde Borlu, Çeşme, Selçuk ve Saruhanlı'da birer şube açmak suretiyle hizmetlerini genişletmiş ve Ege Bölgesi'nde önemli bir banka haline gelmiştir. (Şafak, 1994: 107) Bankanın süresi, bir uzatma fesih ya da tatil edilmedikçe kuruluş tarihinden itibaren 50 yıl olarak belirtilmiştir. (ATBN,1924:16) Şirketin yıllık net kazancının en az 1/20'sinin yedek akçe olarak ayrılmasına, kalan kısmın bütün hisselere %5 ödenmesine yetecek para ayrılacak eğer artan tutar olursa bu tutarda, kalanın %15'i kuruculara verilen hisselere, %15'i yönetim kurulu üyelerine, %5'i banka çalışanlarına %65'i de ikinci temettü oranı olarak dağıtılması hükme bağlanmıştır. (ATBN, 1924:35) Bankanın kuruluşundan sonra nizamnamesinde yapılan değişiklikler ise şu şekilde idi: Bankanın ana

sözleşmesindeki 11, 29 ve 35'inci maddeleri 8 Ekim 1936'da (BCA, Sayı: 54062, Dosya: 210-77, Fon Kodu: 30..18.1.2, Yer No: 68.80.4.) 3, 13, 36 ve 37'inci maddeler ise 16 Ağustos 1937 tarihinde (BCA, Sayı: 72632, Dosya: 131-120, Fon kodu: 30..18.1.2, Yer No: 78.73.13.) 2, 24, 25, 28, 30, 35, 40 ve 42 maddeleri 2 Eylül 1953 tarihinde değiştirilmiştir. (BCA, Sayı: 14574, Dosya: 12-74, Fon kodu: 30..18.1.2, Yer No: 133.73..16.)

AKSEKİ TİCARET BANKASI (1927)

1923-1929 yılları arasındaki dönemde Türkiye'nin dış ticaretinin sektörlere göre dağılımı incelendiğinde, ülkenin tarım toplumu yapısına paralel olarak tarım ürünleri ağırlıklı bir ihracat kompozisyonu dikkat çekmektedir. Söz konusu dönemde, Türkiye'den yapılan ihracatın da yaklaşık %85'lik bölümünü; yaprak, tütün, üzüm, pamuk, fındık, zeytinyağı, tiftik ve gülyağı gibi tarımsal ürünler oluşturmaktadır.

Akseki Ticaret Bankası'nın kurulduğu İzmir ve civarında; incir, üzüm, zeytinyağı ve tütün gibi tarım ürünleri yetiştirilmekte, büyük bölümü de ihraç edilmekteydi. Ürünlerin üretilmesinden ihraç edilene kadar ki geçen süreçte bölgedeki çiftçiler ile mahalli tüccarlar tarımsal krediye gereksinim duymaktaydılar. Osmanlı Devleti döneminden beri tüccarların finansman gereksinimlerini ve bankacılık hizmetlerini 1915'te kurulan Millî Aydın Bankası, 1917'de kurulan Manisa Bağcılar Bankası ve 1924 yılında kurulan Akhisar Tütüncüler Bankası aracılığı ile sağlamaktaydılar.

Akseki Ticaret Bankası'nın kurulduğu İzmir, Türkiye İktisat Kongresi'ne ev sahipliği yapmış ve Türkiye Cumhuriyeti'nin "Millî İktisat" politikalarının uygulanmasında öncü bir rol üstlenmiştir. Bu sebeple bu süreçte Batı Anadolu'da çok sayıda mahalli banka kurulmuş olup bunlardan birisi de çoğunluğu Aksekili olan çiftçiler, mahalli tüccarlar ve eşrafın bir araya gelerek kurdukları Akseki Ticaret Bankası'dır. Bu bankanın tüccar kurucularının torunlarından biri olan Bedri Serter (iş adamı); dedelerinin 1895 yılında birçok hemşerisi ile birlikte Akseki'den Ödemiş'e gelerek yerleştiklerini ve yörenin önemli tüccarları haline geldiklerini belirterek;

"Büyük Dedelerim Ödemiş'te ilk sivil toplum örgütlerinden birisi olan Aksekililer Genç İş adamları Derneği'ni kurulmasına öncülük etti. Türkiye Cumhuriyeti'nin yeni kurulduğu zor şartlarda 30-35 yaş aralığında genç iş insanlarından oluşan bu dernek, daha sonra uzun süre hizmet verecek olan Aksekililer Ticaret Bankası'nı da kurmuştur. Onlar, kalbi ülkesi için çarpan, ülke ekonomisi için daha neler yapabileceklerini düşünen Cumhuriyetin genç neferleriydi. Ödemiş'in güvenilir iş insanları olan dedelerim, incir, üzüm, zeytinyağı ve tütünü İzmir'den tüm dünyaya pazarlıyorlarmış" demektedir.

Akseki Ticaret Bankası, 29 Haziran 1927 tarihinde 250.000 TL sermaye ile İzmir'de kurulmuş mahalli bir bankadır. Banka ana sözleşmesinde (esas mukavelenamesinin) "İcra Vekilleri Heyeti'nin 24 Nisan 1927 tarihli içtimaında tasvip ve kabul edilerek, aynı tarihte Türkiye Cumhuriyeti riyasetinin tasdiki

alisine iktiran eden Akseki Ticaret Bankası Türk Anonim Şirketi'nin elli bir maddeden ibaret iş bu mukavelenamesi tasdik kılındı" denilmektedir.

Bankanın Merkezi'nin İzmir olup Türkiye'de veya yabancı ülkelerde ihtiyaç duyulan yerlere şube açabileceği ana sözleşmede; Türkiye'nin sair mahallerinde ve memalik-i ecnebiye de şube veya acenteler küşadına ve muhabirler bulundurmağa mezun olacaktır şeklinde ifade edilmektedir. Banka, kuruluşunu takip eden dönemde Ödemiş ve Aydın'da şube, İstanbul ve Bayındır'da da acente açarak faaliyetlerini sürdürmüştür.

Akseki Ticaret Bankası artık bankacılık faaliyetlerini yürütmüyor. Kurulduğu 1927 yılından sonra, bankacılık işlemlerini 25 Aralık 1958'de aldığı genel kurul kararıyla durdurmuş ve unvanını bankacılık dışında faaliyet göstermek üzere değiştirmiştir.

1959 yılında ise bu karar resmiyet kazanmış ve banka fiilen kapanmış, yani "battı" değil ama faaliyetlerini tamamen sonlandırmıştır.

AKŞEHİR BANKASI (1916)

Konya'nın Akşehir ilçesinde 1916 yılında 50 yıllığına kurulan yerel bir bankadır. Kurucuları Akşehirli Kurrazâde Hacı Bekir Efendi, Ak Ağazâde Abdullah Efendi, Kurrazâde Hacı Mehmet Efendi, Vartanyan Hacı İhsan Efendi, Köse Ahmetzâde Hacı Rüştü Efendi, Yargamiyan Hacı Rasim Efendi, Esdoryan Hacı Mesrob Efendi ve İbrahamiyan Arakli Efendiler'dir.

Akşehir Bankası T.A.Ş. diğer millî yerel bankalardan farklıdır, çünkü sadece bankacılık işlemleriyle kalmamış Millî Mücadele yıllarında Sakarya Meydan Muharebesi sonrasında Akşehir'de ordunun dokuz aylık hazırlık döneminde önemli katkıları olmuştur. Banka yöneticileri mücadeleye ekonomik desteğin yanında askerî alanda da destek vermiştir. Akşehir Kuvay-ı Milliye Derneğinin, Akşehir Tekalif-i Milliye Komisyonunun ve Akşehir Gönüllü Süvari Birliğinin kurulmasında bankanın kurucularından Osmanlı Mebusan Meclisi ve daha sonra TBMM milletvekilliği yapacak olan Kurrazade Hacı Bekir [Sümer]'in büyük katkıları olmuştur. Sadece ulusal ekonomi değil ulusal bağımsızlık alanında da çaba sarf eden Akşehir Bankası T.A.Ş. şubeler açarak gelişmeye çalışmış aynı zamanda doğduğu kent olan Akşehir'i geliştirme konusunda önemliadımlar atmıştır. Şehirde elektrik ve su şebekesi kurarak, sinema salonu açarak sosyal alanda da yatırım yapmış, modern bir Akşehir yaratmaya çalışmıştır. Merkezi Akşehir olup daha sonra Afyon, Dinar, Bolvadin, İzmir ve İstanbul'da şubeler açmıştır.

6 Ağustos 1916 tarihli mazbataya göre ise bankanın amacı; Akşehir kazası ve civarında para ikrazı ile her türlü teminat, tahvilât, mal ticareti, gayr-i menkul teminatı karşılığı ile altın ve gümüş mukabilinde avans ve ikrazatında bulunmak, kredi vermek, her türlü çek, kambiyo, iskonto muamelesi gerçekleştirmek ve bilumum banka muamelâtıyla uğraşmak ve ülke dahilinde ve icab eden mahallerde komisyon muamelâtı yapmak,

7 Ocak 1966'da Genel Kurul kararı ile kendi isteğiyle faaliyetine son vermiştir.

ANADOLU BANKASI (1962)

İstanbul'da 29 Aralık 1961 yılının Aralık ayında Buğday Bankası A.Ş. ile Türk Ekspres A.Ş.'nin birleşmesi ve Hazine'nin iştiraki sonucu kuruldu. Anadolu Bankasının sermayesi başlangıçta 45 milyon TL idi ve 31 şubesi bulunuyordu. Bankanın ana hedefi, Türkiye'nin dış ticaretini desteklemek olarak belirlenmişti. Mali yapısının zayıflığının yanı sıra batık kredileri nedeniyle zorda olan Türk Express Bankası ile Buğday Bankası bir bankalar konsorsiyumu öncülüğünde, Anadolu Bankası (1962) adı altında birleştirilmiştir. Sermaye artırımının Hazine tarafından karşılanmasının sonucu olarak kamu bankasına dönüşmüştür. Bu olay, aynı zamanda siyasi iktidar baskısıyla gerçekleştirilen ilk iki Türk bankasının birleştirilmesidir.

1985'de statüsü değişmiş "Anadolu Bankası T.A.Ş." unvanını almıştır. 8 Ocak 1988 tarih ve 19688 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 88/12485 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Türkiye Emlak Kredi Bankası A.O. ile Anadolu Bankası T.A.Ş.'nin birleştirilmesi suretiyle 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve Ana Statüsü hükümleri saklı kalmak üzere, özel hukuk hükümlerine tabi "Türkiye Emlak Bankası A.Ş. (Konutbank)" kurulmuş olup, her 2 banka da bu Kararın yayımı tarihi itibariyle mevcut bütün aktif ve pasifleriyle çıkarılarak devir bilançoları üzerinden Türkiye Emlak Bankası A.Ş.(Konutbank)'a devredilmiştir. Ayrıca, her 2 bankadan devredilen şubeler, Ticaret Sicili Memurluklarınca Ticaret Siciline Türkiye Emlak Bankası A.Ş.(Konutbank) şubeleri olarak re'den tescil olunmuştur.

ATLAS YATIRIM BANKASI (1999)

İlk olarak Bakanlar Kurulunun 13 Ağustos 1998 tarih ve 23432 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 27 Mayıs 1998 tarih ve 38048 sayılı kararı ile "Süzer Yatırım Bankası A.Ş." adıyla kurulmuş, bu husus 9 Kasım 1998 tarih ve 4665 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayınlanmıştır. Daha sonra, 16 Haziran 1999 tarih ve 4808 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayınlanarak unvanı "Atlas Yatırım Bankası A.Ş." olarak değişmiştir. 10 Temmuz 2001 tarih ve 24458 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan BDDK'nın 378 sayılı Kararı ile bankacılık işlemleri yapma izni kaldırılmıştır.

BANK KAPİTAL TURK (1986)

1986 tarihinde yabancı sermayeli bir banka olarak Bank Indosuez adıyla kuruldu. 31 Aralık 1990 tarihinde Bank Indosuez Türk A.Ş. adını alarak Türkiye'ye taşındı. Banka Türkiye'de şube açan yabancı sermayeli banka statüsünden Türkiye'de kurulmuş yabancı sermayeli banka statüsüne geçmiştir.

"Bank Indosuez Türk A.Ş." unvanı 8 Kasım 1993 tarihinde "Bank Indosuez Generale Euro Türk A.Ş. (Eurotürk Bank)", 22 Mayıs 1995 tarihinde Ceylan Grubu'na geçmesiyle birlikte "Bank Kapital Türk A.Ş." olarak değişmiştir.

27 Ekim 2000 tarih ve 24213 (1. Mükerrer) Resmi Gazete'de yayınlanan 85 no'lu BDDK Kararı ile banka Fon'a devredilmiştir. Fon Kurulu'nun 26 Ocak 2001 tarih ve 17 sayılı Kararı ile bankanın, Sümerbank A.Ş. bünyesinde birleştirilmesine ve bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izninin 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 14.maddesine istinaden kaldırılmasına karar verilmiştir. Bu karar, 178 no'lu BDDK Kararı başlığıyla 18 Şubat 2001 tarih ve 24322 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.

BİRLEŞİK TÜRK KÖRFEZ BANKASI (1988)

1 Eylül 1987 tarihinde ve 87/12073 no'lu Bakanlar Kurulu kararıyla "Birleşik Türk Körfez Bankası A.Ş."nin kurulmasına izin verilmiş ve "ana sözleşme" 3 Aralık 1987 tarihli Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayınlanmıştır. 7 Temmuz 1995 tarihinde, Doğuş Grubu'na geçmesi nedeniyle, Türkiye'de kurulmuş yabancı sermayeli bankalar grubundan özel sermayeli mevduat bankaları grubuna geçmiştir. 29 Ağustos 2001 tarih ve 24508 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 450 sayılı BDDK Kararı ile banka Osmanlı Bankası A.Ş.'ye devredilmiştir.

Doğuş Grubu tarafından alınan karar doğrultusunda Körfez Bankası'nın Osmanlı Bankası ile birleştirilme işlemi gerçekleştirildi. 2001 yılında gerçekleşen bu birleşmenin sonrasında Körfezbank bütün alacak, verecek, borç, hak ve sorumlulukları ile Osmanlı Bankası'na katılmıştır. Akabinde bu iki bankanın tüzel kişiliği de ortadan kaldırıldı ve Garanti Bankası altında birleştirildi.

Garanti Bankası da uzun yıllar boyunca Doğuş Grubu çatısı altında Türk Bankacılık sektöründeki faaliyetlerine devam etti. Bu faaliyetleri esnasında banka; aynı zamanda Osmanlı Bankası ve Birleşik Türk Körfez Bankası ya da Körfezbank hakkındaki alacak, verecek, haciz ve icra vb. gibi işlemleri de takip etmeye yetkili kılındı. Ardından kısa süre sonra Garanti Bankası da el değiştirdi ve İspanyollar tarafından hisselerinin büyük bölümü satın alınarak Garanti BBVA ismini almıştır.

BOR ESNAF BANKASI (1950)

Banka 50.000 TL sermaye ile Niğde milletvekili Müftüzade Halit Hüsnü Bey ve tüccardan Çolakzade Nuh Bey'in öncülüğünde Bor'un önde gelen tüccar ve arazi sahipleri tarafından 19 Haziran 1928 de kuruldu. Ticaret ve zanaatla uğraşan yöre ahalisine uygun şartlarda kısa vadeli kredi sağlamak ve tüm bankacılık hizmetlerini gerçekleştirmek amacıyla 30 sene müddet ve her biri 5 Türk lirası kıymetinde 5.000 hisse; 25.000 TL sermaye ile merkezi Bor olmak üzere, kurulmak istenilen Bor Esnaf Bankası Türk Anonim Şirketi'nin sözleşmesi, 2 Mayıs 1928 tarihinde Bakanlar Kurulu tarafından onaylandı.

Kurucuları, Bor kazası tüccarından Çolakzade Nuh, Niğde Milletvekili Müftüzade Halid, Belediye Azasından Kasapzade Mehmet, Zürrâdan Hacı Hasanoğlu Ragıp, Manifa-tura Esnafından Dabbağzade Halil ve biraderi Süleyman, Cami-i Atik Mahallesi'nden Niğdeli Alây Beyzade Alâeddin, Sarı Ali Mahallesi'nden Efendi Hocazade Mustafa, Hacı İsmail Mahallesi'nden Durmuşoğlu Mehmed Çavuş, İbnisırrı Mahallesi'nden Debbağ Mehmed Emin Ağa Mahdumu Mehmed, Sarı Ali Mahallesi'nden Avanzade Ali, Mahkeme Mahallesi'nden Paşa Ağazade Rıfat, Ömerzade Rıza, Kantarcızade Halil Beylerdir.

17 Şubat 1935 tarihinde gerçekleştirilen şirket hissedarlarının genel toplantısında, bazı anlaşmazlıklar baş göstermiş ise de banka 1949 yılına kadar faaliyetlerini sürdürdü. 16 Aralık 1949 tarihli olağanüstü genel kurul toplantısında ise, bankanın fesih ve tasfiyesine karar verildi.

BOR ZÜRRA VE TÜCCAR BANKASI (1922)

Bor Zürrâ ve Tüccar Bankası: Merkezi Bor olmak üzere, aralalarında Belediye Başkanı Halit Bey'in de yer aldığı 20 kurucu üye tarafından, daha çok tarım sektörüne uygun kredi sağlamak amacıyla, kurulmak istenen Bor Zürrâ ve Tüccar Bankası Türk Anonim Şirketi'nin sözleşmesi, 24 Ekim 1922 tarihinde Bakanlar Kurulu tarafından onaylanmıştır. Böylelikle, Bor Zürrâ ve Tüccar Bankası kuruluş sözleşmesinde yer alan hükümler doğrultusunda çalışmalarına başlamıştır. Sözleşmesi gereği, İktisat Vekâleti'ni bilgilendirmek şartıyla diğer beldelerde de şubelerini açabilecek olan banka, tâbiiyeti itibariyle tüm işlemleri hakkında Türkiye Hükümeti'nin kanun ve yönetmeliklerinin uygulanacağını da peşinen kabul etmiştir.

Bor Zürrâ ve Tüccar Bankası'nın kuruluş amacı, ticaret ve zanaatla özellikle de ziraatla uğraşan yöre ahalisine uygun şartlarda kısa vadeli kredi sağlamak, ziraat aletlerinin teminiyle ziraat ve sanayinin gelişmesine yardımcı olmak, ziraat aletleri imal ve tamiri konusunda girişimcilere kredi sağlamak ya da şirket olarak bu türden girişimlerde bulunmak, yöredeki sulardan ya kendi hesabına ya da diğer bir şirketle ortaklaşa elektrik üretmek, örnek çiftlikler meydana getirmek ve tüm bankacılık hizmetlerini gerçekleştirmektir.

Bor Zürrâ ve Tüccar Bankası yukarıda söz edilen amaçları gerçekleştirmek amacıyla; Bor Belediye Başkanı Müftüzade Halid, Cığızzade 2 Sabit, Recep Ağazade Sadık, İzzet Efendizade İzzet, Hacı Akmollazade Ahmed, Kadızade Rüşdü, İsmail Efendizade Mustafa, Yahya Efendizade Yahya, Kasapzade Mehmet, Paparzade Mehmed Efendi, Mahdumu İbrahim, İlhami, Müderriszade Ziyaeddin, Salih Efendizade Şakir, Caferzade Mustafa, Çulaşzade Mehmed, Hoca Hacı Yakup Efendizade Mehmed, Ahkâmzade Ali Efendioğlu Remzi, Selamzade Muharrem, Kadızade HacıHüsnü, Yazıcızade Hazım Beylerin katılımıyla kurulmuştur.

Şirketin müddetinin herhangi bir sebepten dolayı uzatılmadıkça, 51 yıl olması kararlaştırılmıştır. Şirketin kuruluş sermeyesi 50.000 Liradan ibaret olup, her biri 5 Osmanlı Lirası kıymetinde bulunan 10.000 hissenin de, sadece Türklerle mahsus olduğu (5. mad.) ifade edilmiştir. Hisse senetlerinin Türkçe tanzim edileceği de, ayrı bir madde (6. mad.) olarak belirtilmiştir. Ayrıca bu yıllarda banka, devletin iktisadi yaklaşımlarını yakından takip etmek ve daha doğru değerlendirmeler yapabilmek amacıyla olsa gerek, ikinci başkan Hacı Şakir Efendi'yi, İzmir İktisat Kongresi'ne göndermiştir. Bu durum, bölgedeki yerel sermayeye yön veren şahısların, Cumhuriyetin iktisadi politikalarından haberdar oldukları ve yöredeki sermaye hareketlerinde bu anlayışın etkili olduğunu göstermesi açısından önemlidir.

13 Haziran 1961 tarihinden itibaren bankacılık işlemleri yapma yetkisine son verilmiştir. 22 Eylül 1961 tarihinde banka genel kurulu tasfiye kararı almıştır.

ÇAYBANK (1958)

Çaybank, 1958 yılında Rize'de, çay üreticilerine destek sağlamak amacıyla kurulmuş bir banka olarak faaliyet göstermeye başlamıştır. Kuruluşta hisselerin %49'u devlete, %51'i ise çay üreticilerine aittir.

Bankanın kuruluş amacı, çay üreticilerine finansal kaynak sağlamak ve sektördeki üreticilerin bankacılık hizmetlerinden faydalanmalarını temin ederek tarımsal kalkınmaya katkıda bulunmaktı.

Zamanla banka çeşitli isim değişikliklerinden geçmiştir: 1992'de "Derbank" adını almış, 1997 sonunda Bayındır Grubu tarafından satın alınarak Genel Müdürlüğü İstanbul'a taşınmış ve ismi "Bayındırbank" olarak değiştirilmiştir.

2001 yılında, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) kararıyla Bayındırbank'ın yönetimi ve denetimi Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na (TMSF) devredilmiş; daha sonra 7 Aralık 2005'te banka, Birleşik Fon Bankası adıyla yeniden yapılandırılmıştır.

Özetle, Çaybank olarak kurulan bu banka, yıllar içinde yeniden yapılanma, özelleştirme ve devlet tarafından devralınma süreçlerinden geçerek bugünkü Birleşik Fon Bankası'nın temellerinden birini oluşturmuştur.

DEMİR BANK (1953)

1953 yılında Nuri Cıngıllıoğlu'nun önderliğinde demircilerin çoğunlukta olduğu 79 ortak tarafından (kurucu ortaklar arasında dönemin tanınmış sanayicilerinden Nurettin Cıngıllıoğlu, Kemal Şahin, Mehmet Ziya Aksoy, Ahmet Naci Ersoy ve İstanbul Ticaret Odası üyesi birçok iş insanı yer almıştır) kurulmuştur.

Bankanın kuruluş sermayesi 2.000.000 Türk lirası olarak belirlenmiş, sermaye 20'şer liralık 100.000 adet hisseye bölünmüştür. Hisselerin tamamı yazılı olup, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına ait olması şart koşulmuştur.

Demirbank 1990'larda Türkiye'nin en büyük bankalarından biri haline geldi ve 2000 yılında yaklaşık 200 şubeye sahip Türkiye'nin 5. Büyük bankası olmayı başardı. Yıllık net kazancın %5'i yedek akçe olarak ayrılmakta ve kalan tutar hissedarlara temettü olarak dağıtılmaktaydı.

Demirbank, yüksek faiz getirisi sağlayan tahvillere yatırım yaparak 2001 krizinden önce oldukça büyük kazançlar elde etmeyi başarıyor. Enflasyonun ve faizlerin yükselmesi Demirbank'ın elinde tuttuğu devasa bono ve tahvil portföyünün değer kaybetmesine sebep oldu. Bu süreçte kaçınılmaz sonun önüne geçmek ve fiyatları dengede tutmak için sürekli bu araçlara daha fazla yatırım yapan Demirbank portföyünü daha da genişletmişti. Ayrıca, hem bankanın zorda olduğu söylentilerinin yayılması hem de diğer bankaların Demirbank'a kredi verme koşullarını ağırlaştırması, Kasım 2000'de Türkiye'de yaşanan likidite krizi, Demirbank'ı doğrudan etkilemiştir. Bankanın portföyünde bulunan devlet iç borçlanma senetlerinin değeri düşmüş, kısa vadeli yükümlülükler hızla artmıştır. Bu süreçte likidite yetersizliği nedeniyle banka ödemelerini aksatmış ve 6 Aralık 2000 tarihinde Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF) tarafından devralınmıştır. TMSF yönetimine geçen Demirbank'ın finansal yapısı yeniden düzenlenmiş, 20 Eylül 2001'de İngiliz sermayeli HSBC Bank tarafından satın alınmıştır. 11 Aralık 2001 tarihinde Demirbank, 188 şubesi ve tüm personeli ile HSBC Bank A.Ş. birleştirilmiş ve ticari varlığı sona ermiştir.

ELAZİZ İKTİSAT BANKASI (1929)

100.000 lira sermaye ile 1929 yılında kuruldu. 1933'te tasarruf mevduatında 171 mudisi bulunmakta idi. Ortadoğu İktisat Bankası, Elazığ İktisat Bankası unvanı ile Elazığ'da mahalli bir banka olarak kurulmuş, 1974'te statüsü değişmiştir. Merkezi İstanbul'a taşınan bankanın unvanı 29 Temmuz 1980 tarihinde Ortadoğu İktisat Bankası olarak değişmiştir. 24 Kasım 1983 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı ile tüm aktif ve pasifleri ile birlikte Ziraat Bankası'na devredilmiştir. Elazığ İktisat Bankası unvanı ile 1928'de Elazığ'da mahalli bir banka olarak kurulmuş, 1974'te statüsü değiştirilmiştir. Merkezi İstanbul'a taşınan bankanın unvanı 29 Temmuz 1980 tarihinde Ortadoğu İktisat Bankası olarak değişmiştir. 24 Kasım 1983 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı ile tüm aktif ve pasifleri ile Ziraat Bankası'na devredilmiştir. Elaziz İktisat Bankası T.A.Ş. 01.07 Elazığ'da kurulan Türkiye'nin ilk yerel bankası ve Elazığ'ın da ilk iktisadi kuruluşudur. 59 yıl süreyle Elazığ Ekonomisinde hizmet verdikten sonra 18.5.1987 tarihinde ticari hayatına son vererek kapanmıştır. Elaziz İktisat Bankası'nın kurulması fikrinin sahibi ve ilk müteşebbisi dönemin Elazığ Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Sungurzade Ahmet Şükrü Efendi'dir. Türkocağı'nda 1 Nisan 1927 tarihinde iktisadi bir konferans veren ETSO Başkanı Ahmet Şükrü Efendi, Elaziz İktisat Bankası'nın kurulmasını ilk defa burada teklif ederek gündeme getirdi. Bu amaçla bankanın kuruluşu için 7 Eylül 1927'de bir heyet oluşturuldu. Elaziz İktisat Bankası T.A.Ş.nin ana sözleşmesi bu heyet tarafından hazırlanarak Ankara'ya gönderildi. Söz konusu ana sözleşme 01.07.1928 tarihinde Maliye ve Ticaret Bakanlığı tarafından uygun görülerek onaylandı. Bankanın açılış töreni, Elazığlıların müteşebbisliğinin ve cesaretlerinin bir örneği olarak, Elazığ İl Halk Kütüphanesi'nin salonunda, İstanbul'daki genel müdürlüğün ve seçkin bir davetli topluluğunun da katılımlarıyla gerçekleştirildi. Türkiye'nin doğusunda kurulan bu yerel Elaziz İktisat Bankası T.A.Ş.nin bankacılık faaliyetleri tam yarım yüzyıl devam ettikten sonra 30 Mart 1978 tarihinde bankanın merkezindeki lokalde mütevazı bir "50.Yıl Kutlaması" yapıldı. Bu kutlama sırasında bankanın müdürlüğünü Sabahattin Gürberk yürütmekteydi. Genel Müdür vekilliğine de o bakmaktaydı. 50.Yıl kutlamasının açılışında ilk konuşmayı en yaşlı İdare Meclisi Üyesi ve emekli Hakim-Amiral Numan Özdalga yaptı. 1977 yılının mali raporlarını okuyan da bankanın İdare Meclisi Üyesi ve Murahhas Üye Ertan Özgür oldu. Elaziz İktisat Bankası T.A.Ş.'ye, Elazığ halkı; kendi adını taşıdığı ve kendi yerel bankası olduğunu benimsediği için yoğun bir müşteri ve iş kapasitesi talebi olmuştur. Elazığ'ın iş dünyası, Elaziz İktisat Bankası'nın imkanlarını diğer bankalara alternatif bir

kaynak olarak değerlendirmiştir. Örneğin, o yıllarda Elazığ'da kısa dalga üzerinden yayın yapan ve Elazığ'ın tek eğlence kaynağı olan gazeteci-yazar Mehmet Topal'ın yönettiği Elazığ Radyosu'nun dinleyici istek fişleri bile, Elaziz İktisat ve Türk Ticaret Bankalarında bir lira karşılığında satılıyor, radyonun masrafları reklamların yanı sıra bu istek fişlerinin gelirleriyle karşılanıyordu. Yörenin ekonomik hayatına verimli hizmetleriyle katkıda bulunan Elaziz İktisat Bankası T.A.Ş. 50. yılını kutladığı bu 12 Aralık 1978 öncesinde Genel Müdürlüğünü de İstanbul'dan Elazığ'a nakleder. Bu kutlamalar sırasına komşu illerden Malatya ve Diyarbakır'da bankanın iki şubesinin açılmasına karar verilir. Elazığ Valiliği tarafından yayınlanan 1973 yılına ait il yıllığında, bu bankayla ilgili olarak "İlimizde mahalli banka olarak faaliyette bulunan Elazığ İktisat Bankası, 1928 yılında Osmanlı Bankası kurucuları, bu bankanın lağvedilmesinden sonra onun yerine geçen Elaziz İktisat Bankasını kurmuşlardır. Sermayesi, 2.000.000 liradır. Ödenmiş sermayesi 875.000 lira olup, yakında sermaye artışına gidecektir." şeklinde kayıt düşülmektedir. Banka 16.07.1980'de adını "Ortadoğu İktisat Bankası" olarak değiştirdi. Kısa adı, ODİBANK oldu. 1980'lerin başından itibaren yüksek faiz furyası içine Cerrahoğlu grubunun bankası olan ODİBANK da katıldı. Odibank 11 şube ile Türkiye genelinde hizmet vermekte iken 1983 yılında aktiflerini aşacak seviyede zarar ettiği için Ziraat Bankası'na bütün alacak ve borçları ile devredildi. Odibank'ın tasfiyesi 1983 yılında Ziraat Bankası tarafından yapıldı. Banka, tam 59 yıl süreyle Elazığ ekonomisine hizmet verdikten sonra 18.05.1987 tarihinde ticari hayatına son vererek kapandı. Ancak terk dilekçesi, çok uzun bir bekleyişten sonra 20.7.1994 tarihinde ETSO'ya verilmiş bulunmaktadır.

ESKİŞEHİR BANKASI (1926)

15 Eylül 1927 tarihinde mahalli bir banka olarak Eskişehir'de kurulmuş, 1955'e kadar tek şube olarak hizmet vermiştir. Eskişehir Bankası'nın en büyük hisseye sahip kurucusu Eskişehir Mebusu Emin Bey'dir. Emin Bey aynı zamanda büyük toprak sahibi bir tüccardır. 500 bin sermaye ile kurulan bankanın 70.400 lira sermayesi kendisine aittir. Ayrıca sermayenin 50 bin lirası Eskişehir Özel İdaresine 15 bini de Eskişehir Belediyesi'ne aittir.

1970'li yıllara kadar bölgesel olarak faaliyet göstermiş, sonraki dönemlerde ulusal bir banka olma yolunda önemli adımlar atmıştır. 1977'de Zeytinoğlu ailesine geçmiştir. 22 Aralık 1999 tarih ve 23914 (Mükerrer) Resmi Gazete'de yayınlanan 21 Aralık 1999 tarih ve 99/13765 sayılı Kararnamenin Eki Karar ile Fon'a devredilmiştir. BDDK'nın 15 Haziran 2001 tarihinde yayınladığı 346 sayılı Karar ile banka 2 Temmuz 2001 tarihinde Etibank A.Ş. bünyesinde birleştirilmiş ve bu tarihte kapanmıştır.

ESNAF KREDİ BANKASI (1957)

1957 yılında kurulan bankanın, 23 Haziran 1969 tarih ve 10533 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Bakanlar Kurulu Kararı ile mevduat kabul yetkisi kaldırılmıştır. Bankanın Türkiye İş Bankası A.Ş. nezaretinde tasfiye edilecegi ise 21 Ocak 1961 tarih ve 10713 sayılı Resmi Gazete'de duyurulmuştur.

ETİBANK (1935)

Banka 14 Haziran 1935 tarihinde, Atatürk'ün direktifi ile kamusal sermaye ile kurulmuş, yeraltı kaynaklarının üretilmesinden pazarlanmasına, santralların inşaası, elektrik enerji üretimi gibi kalkınmada ekonomik alt yapının oluşturulmasında etkin rol oynamıştır. Etibank'a, aynı yıl kurulan "MTA'nın araştırmaları sonucunda verimliliği ve işletilebilirliği tespit olunan sahalarda bakanlığın onayı ile işletmeler kurup, üretimi gerçekleştirmek" görevleri verilmiştir.1955 yılında bankacılık hizmetlerine başlamıştır.

Başlangıçta 20 milyon Türk lirası sermaye ile kurulan Etibank'ın zamanla faaliyetleri genişleyince, 1942 yılında sermayesi 100 milyon Türk lirasına, 1946'da 150 milyon Türk lirasına, 1953 yılında 500 milyon Türk lirasına, 1971 yılında ise iki milyar Türk lirasına yükseltilmiştir.

13 Temmuz 1993 tarih ve 21636 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 93/4611 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Etibank'ın bankacılık birimi bu unvanla Etibank'a bağlı anonim ortaklık statüsünde ortaklığa dönüşmüş, "Etibank Bankacılık A.O." unvanını almıştır. 2 Mart 1998'de özelleştirilerek Medya İpek Holding A.Ş.'ye satılmıştır. 20 Mart 1998 tarihinde "Etibank A.Ş." unvanını almıştır.

Banka 2000 yılı başlarında hissedarlardan Medya Sabah Holding A.Ş.'ye geçmiş, 27 Ekim 2000 tarih ve 24213 (1. Mükerrer) Resmi Gazete'de yayınlanan 86 sayılı BDDK Kararı ile Fon'a devredilmiştir. 21 Haziran 2001 tarih ve 24439 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan BDDK'nın 15 Haziran 2001 tarih ve 346 sayılı Kararı ile Eskişehir Bankası T.A.Ş. ve Interbank A.Ş.'yi 2 Temmuz 2001 tarihinde bünyesine almıştır. BDDK'nın, 14 Aralık 2001 tarih ve 24613 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan, 13 Aralık 2001 tarih ve 554 sayılı Kararı ile Etibank A.Ş.'nin bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izni 28 Aralık 2001 tarihi itibarıyla kaldırılarak tasfiye edilmiştir. 5 Nisan 2002 tarihinde Tasfiye Halinde Etibank A.Ş.'nin tasfiyesinin kaldırılmasına ve bankanın tüm aktif ve pasifleriyle Bayındırbank A.Ş. bünyesinde devren birleştirilmesine karar verilmiştir.

FORTİS BANK (1964)

9 Nisan 1964 tarihinde Türkiye İş Bankası tarafından ortak bir girişim olarak "Amerikan-Türk Dış Ticaret Bankası A.Ş." unvanıyla dış ticarette uzman bir banka olması amaçlanarak Bank of America'nın % 20, Banca d'Americae d'Italia'nın % 4 oranında iştirakleriyle kurulmuş, 27 Mart 1971 tarihinde "Türk Dış Ticaret Bankası A.Ş.(Dışbank)" unvanını almıştır.

Bankanın hisse senetleri 13 Eylül 1990'dan itibaren İMKB'da işlem görmeye başlamıştır. Türk Dış Ticaret Bankası A.Ş.'nin ödenmiş sermayesinin %89,34'ü, 4 Temmuz 2005 tarihinde Fortis Bank NV-SA'ya devredilmiştir. Bu tarih itibarıyla banka, özel sermayeli mevduat bankaları grubundan Türkiye'de kurulmuş yabancı sermayeli bankalar grubuna geçmiştir.

24 Kasım 2005 tarihi itibarıyla unvanı "Fortis Bank A.Ş." olarak değişmiştir. BDDK'nın, 12 Şubat 2011 tarih ve 27844 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan, 10 Şubat 2011 tarih ve 4048 sayılı sayılı Kararı ile Fortis Bank A.Ş. ve Türk Ekonomi Bankası A.Ş.'nin 25 Ocak 2011 tarihinde yapılan olağanüstü genel kurullarında Fortis Bank A.Ş.'nin Türk Ekonomi Bankası A.Ş.'ye devrine dair alınan kararların tescil edilmesine onay verilmiştir.

Bankanın tüzel kişiliği 14 Şubat 2011 tarihinde İstanbul Ticaret Sicili'nden sildirilerek sona ermiştir.

HİSARBANK (1910)

Afyon’da 1926’da 20.000 lira sermaye ile, Terakki Servet Osmaniyesi unvanı ile mahalli bir banka olarak kurulmuş, daha sonra 1926 yılında "Afyon Terakki Servet Bankası T.A.Ş." olarak unvanı değişmiştir.

1975’te statüsü değişerek özel sermayeli mevduat bankaları grubuna geçmiştir. 28 Haziran 1979'da unvanı bir kez daha değişerek "Hisarbank" adını almış ve genel müdürlüğünü İstanbul'a taşımıştır. 24 Kasım 1983 tarih ve 18231 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Bakanlar Kurulu Kararı ile tüm aktif ve pasifleri ile Ziraat Bankası'na devredilmiştir.

İKTİSAT BANKASI (1927)

Denizli İktisat Bankası adıyla mahalli bir banka olarak kurulmuş, 1971'de statüsü değişerek özel sermayeli mevduat bankaları grubuna geçmiştir. 1980 yılında ticari unvanı "İktisat Bankası T.A.Ş." olarak değişmiş, genel müdürlük merkezi İstanbul'a taşınmıştır.

15 Mart 2001 tarih ve 24343 Mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 14 Mart 2001 tarih ve 198 no'lu BDDK Kararı ile banka Fon'a devredilmiştir. Aynı yıl içinde 30 Kasım 2001 tarih ve 24599 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan BDDK'nın 28 Kasım 2001 tarih ve 527 sayılı Kararı ile bankanın bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izni 7 Aralık 2001 tarihi itibarıyla kaldırılarak tasfiye edilmiştir.

Daha sonra 5 Nisan 2002 itibarıyla, tasfiye halinde İktisat Bankası T.A.Ş.'nin tasfiyesinin kaldırılmasına ve bankanın tüm aktif ve pasifleriyle Bayındırbank A.Ş. bünyesinde devren birleştirilmesine karar verilmiştir.

İNTERBANK (1988)

1988 yılında Selanik'de yabancı sermaye ile Selanik Bankası T.A.Ş. unvanıyla kurulmuş, 1912 yılında merkezi İstanbul'a taşınmıştır. 1969 yılında unvanı "Uluslararası Endüstri ve Ticaret Bankası" olarak değişmiş, 1978 yılında statüsü değişerek yabancı sermayeli bankalar grubundan özel sermeyeli bankalar grubuna geçmiştir. 31 Mart 1989 tarihi itibarıyla Türk ortaklarının payı %71,94'e yükselince yeniden unvanı değişmiş 1990 yılında "Interbank A.Ş." adını almıştır. Bu karar 30 Kasım 1990 tarih ve 2663 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayınlanmıştır. 1996 yılında Çukurova Grubu'ndan Nergis Holding'e geçmiştir. 6 Ocak 1999 tarih ve 892 sayılı Başbakanlık Makamı oluru ile 7 Ocak 1999 tarihinde Fon'a devredilmiştir. BDDK'nın 15 Haziran 2001 tarih ve 346 sayılı Kararı ile banka 2 Temmuz 2001 tarihinde Etibank A.Ş. bünyesinde birleştirilmiş ve bu tarihte kapanmıştır.

İSTANBUL BANKASI (1953)

İstanbul Bankası, Türkiye Cumhuriyeti'nin çok partili dönemi ve serbest piyasa ekonomisine geçiş sürecinde, 1953 yılında kurulan yerel sermayeli bir bankadır.

İstanbul Bankası, Türkiye'de yerel bankacılık faaliyetlerinin ve sermayenin gelişimine katkıda bulunmak amacıyla kurulmuştur. Banka, kurulduğu dönemin dinamik ekonomik koşullarında finansal hizmetler sunmayı hedeflemiştir. Bankanın faaliyetleri, özellikle Ege Bölgesi'nde başlayan şubeleşme hamleleriyle bölgesel bir etki yaratmıştır.

Bankanın temel kuruluş amacı ve faaliyet alanları, o dönemin ticari ve sınai hayatına destek sağlamaktı. Kuruluş amacına yönelik detaylı ana sözleşme maddelerine dair spesifik bilgiye ulaşılamasa da yerel bankaların genel misyonuna uygun olarak şu faaliyetleri yürüttüğü tahmin edilmektedir:

- Ticarî Krediler: Ticaret erbabına ve KOBİ'lere yönelik kısa ve orta vadeli işletme kredileri sağlamak.
- Mevduat Toplama: Tasarruf sahiplerinin birikimlerini değerlendirmek.
- Dış Ticaret Finansmanı: İthalat ve ihracat işlemlerine aracılık etmek.

İstanbul Bankası'nın yönetim yapısı ve kuruluş sermayesine dair detaylar net olmamakla birlikte, banka faaliyetlerini yıllar içinde genişletmiştir. Başlangıçta İstanbul merkezli olsa da ilerleyen yıllarda özellikle Ege Bölgesi'nde şubeler açarak hizmet ağını genişletmiştir.

İstanbul Bankası, kuruluşundan yaklaşık 30 yıl sonra, 1980'li yılların başındaki ekonomik ve finansal çalkantılardan etkilenmiştir.

Banka, 24 Kasım 1983 tarih ve 18231 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Bakanlar Kurulu Kararı ile tüm aktif ve pasifleriyle birlikte T.C. Ziraat Bankası'na devredilmiştir.

İstanbul Bankası'nın devir süreci ve sonrasındaki gelişmeler, Türkiye bankacılık tarihinde kamuoyunda uzun süre konuşulmuş bir olay olarak yerini almıştır. Bankanın genel müdürlüğüne Özer Uçuran Çiller'in getirildiği dönemin ardından iflas etmesi, kamuoyunda geniş yankı uyandırmıştır.

İŞÇİ KREDİ BANKASI (1954)

Türkiye'nin ilk işçi bankası (1954-1983)'nın kurulmasına Bakanlar Kurulu'nun 2 Eylül 1953 günü kararıyla izin verildi ve Bankanın anasözleşmesi Ekonomi ve Ticaret Vekili tarafından 20 Ekim 1953 tarihinde onaylandı (İşçi Kredi Bankası A.Ş. Esas Mukavelanamesi, Hakimiyet matbaası, Kayseri 1966).

Dönemin Cumhurbaşkanı Celal Bayar ise 4 Ocak 1954 günü İşçi Kredi Bankasını açtı. Bankanın kaynağı, Sümerbank Kayseri Fabrikasında oluşturulmuş bulunan Sümerbank İşçileri Yardımlaşma Sandığına kadar uzanıyordu. Yardımlaşma sandığı toptan mal alıp işçiye satıyordu. Sümerbank fabrikasındaki işçiler bu dönemde bir konut kooperatifi de kurmuşlardı. İşçi Kredi Bankası Demokrat Parti teşvikiyle ve Sümerbank Bez Fabrikası işçileri yardımlaşma sandığının 1,5 milyon lirası ile İşçi Kredi Bankası kuruldu.

Bankanın genel merkezi Kayserideydi. İlk başlarda başka yerlerde şubeleri de yoktu. Banka da bir taraftan işçilere, diğer taraftan da esnafa kredi veriyordu. Verilen kredilerde geri dönmeme oranı çok düşüktü. Kayseri de sendikalar genellikle paralarını İşçi Kredi Bankasında tutuyorlardı. Esnaf da bankaya sahip çıkıyor ve kredi alıyordu. Banka 1962 yılında statüsü değişerek mevduat bankaları grubuna dahil edilmiştir.

Bankanın tek şubesinin Kayseri'de olduğu ve genel müdürlüğününde Kayseri'de olduğu bu koşullarda ayrıntılı bürokratik yapılanmalar olmadan, banka faaliyetini sürdürebiliyordu. Ancak bir süre sonra Kayseri'nin ilçelerine de şube açıldı. Genel müdürlük bir zaman sonra ise Ankara'ya alındı. Ankara'ya alınan genel müdürlük de ise yerel özelliğini yitiren banka başarısızlığa uğradı.

1973 yılı sonunda Bankanın ödenmiş sermayesi 3 milyon liraydı. Bankanın 1 şubesi bulunuyordu. Personel sayısı ise 21 idi.

İşçi Kredi Bankası 1982 yılında tümüyle bir yapı değişikliğine uğradı. Bankayı Kemal Derinkökün denetimimdeki Nişkoz Holding A.Ş. satın aldı. İşçi Kredi Bankası 1982 yılında Banker Kastelli aracılığıyla büyük miktarda mevduat sertifikası pazarladı. Ancak 1983 yılında ödeme sıkıntısı yaşadı ve Haziran ayı başlarında ödemeleri durdurdu (Cumhuriyet, 12.6.1983) Banka, 1983 yılı Eylül ayında İş Bankasının gözetimi altına alındı (Cumhuriyet, 23.9.1983). 16 Eylül

1983 tarih ve 5238/217/6-63673 sayılı Maliye Bakanlığı yazılı emri ile bankanın yönetim ve denetim hissedarlarından olan Türkiye İş Bankasına devredilmiştir, 25 Ekim 1983 tarih 8/723 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul yetkisi kaldırılmıştır. 1986 yılında ise İşçi Kredi Bankasının iflasına karar verildi (Cumhuriyet,18.11.1986).

İZMİR HALK SANDIĞI (1957)

İzmir Halk Sandığı, Türkiye Cumhuriyeti'nin ulusal tasarruf politikalarını ve özellikle küçük üretici ile esnafın finansmana erişimini kolaylaştırmayı amaçlayan bölgesel finansal kuruluşlardandır.

İzmir Halk Sandığı'nın resmi kuruluşu 1957 yılına tekabül etmektedir. Sandık, yerel sermayenin mobilizasyonu ve İzmir bölgesindeki hanehalkı ile küçük ölçekli işletmelerin kredi taleplerini karşılamak üzere tesis edilmiştir. Kuruluş amacı, bölgesel ekonomik kalkınmaya katkıda bulunmak ve geleneksel tefecilik gibi kayıt dışı finansal faaliyetleri ikame etmek olarak özetlenebilir.

İzmir Halk Sandığı, bağımsız bir mali kuruluş olarak kısa bir süre faaliyet göstermiştir. Sandığın kurumsal ömrü, Türkiye'deki bankacılık sisteminde gerçekleştirilen yapısal düzenlemeler ve merkezileşme eğilimleri sonucunda sona ermiştir. Sandık, 1964 yılında yayımlanan yasal düzenlemeler çerçevesinde Türkiye Halk Bankası'na entegre edilerek onun bir şubesi haline getirilmiştir.

KENTBANK (1992)

Türkiye'de temsilciliği bulunan yabancı bankalar arasında yer almaktadır. Kentbank, 22 Eylül 1991 tarihinde Türkiye Konut Endüstri ve Ticaret Bankası A.Ş. adıyla Süzer Holding tarafından kurulmuştur. 10 Ekim 1991 tarih ve 21 017 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 91/2316 Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulan "Türkiye Konut Endüstri ve Ticaret Bankası A.Ş."nin ana sözleşmesi 2 Mart 1992 ve 2978 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayınlanmıştır.

Bu unvan 6 Nisan 1994 tarihinde "Kentbank A.Ş." olarak değişmiştir. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun (BDDK) 9 Temmuz 2001 tarihinde aldığı kararı ile Kentbank'ın temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi TMSF'ye devredilmiştir. Ana ortağı Süzer Holding olan banka, 10 Temmuz 2001 tarih ve 24458 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 382 no'lu BDDK Kararı ile Fon'a devredilmiştir.

14 Aralık 2001 tarih ve 24613 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan BDDK'nın 552 sayılı Kararı ile Kentbank A.Ş.'nin bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izni 28 Aralık 2001 tarihi itibarıyla kaldırılarak tasfiye edilmiştir. Daha sonra 5 Nisan 2002 tarihinde tasfiye halinde Kentbank A.Ş.'nin tasfiyesinin kaldırılmasına ve bankanın tüm aktif ve pasifleriyle Bayındırbank A.Ş. bünyesinde devren birleştirilmesine karar verilmiştir.

Yasal yollara başvuran Süzer Grubu'nun itirazı Danıştay tarafından haklı bulunmuş ve Kentbank'ın TMSF bünyesine alınarak Bayındırbank ile birleştirilmesine "yürütmeyi durdurma kararı" verilmiştir. Ancak Danıştay tarafından verilen karar fiiliyatta BDDK ya da TMSF tarafından uygulamaya konulmamıştır. Bu nedenle Süzer Grubu Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) başvurmuştur. Süzer Grubu'nun AİHM'de açtığı davanın akabinde BDDK ile Süzer Grubu arasında görüşmeler gerçekleştirilmiş ve bu görüşmeler neticesinde hem Süzer Grubu hem de BDDK AİHM'deki davalarından feragat etme kararı almıştır. Süzer Grubu halen Hırvatistan'da Kentbank d.d. isimli kuruluşu ile bankacılık faaliyeti yürütmektedir.

KIRŞEHİR TİCARET BANKASI (1931)

1931'de Kırşehir'de kuruldu. İtibari kuruluş sermayesi 50.000 lira idi. 1939 yılında faaliyeti sona ermiştir.

KOCAELİ HALK BANKASI (1927)

1927 yılında 100.000 lira sermaye ile Kocaeli Halk Bankası T.A.Ş. unvanıyla İzmit'te kurularak faaliyete geçen banka, Cumhuriyetin ilk dönemlerinde yerel sermayenin desteklenmesi ve bölgesel ekonomik faaliyetlerin finansmanına katkı sağlamak amacıyla oluşturulmuş önemli bir özel bankacılık girişimidir. Kuruluşundan itibaren Kocaeli ve çevresinde ticaret, sanayi ve esnaf kesiminin finansman ihtiyaçlarını karşılamaya odaklanan banka, zaman içinde faaliyet alanını ve kurumsal yapısını geliştirmiştir. Bu gelişim süreci içinde banka, 1982 yılında Çolakoğlu Grubu tarafından satın alınmış ve aynı yıl unvanı Türk Ekonomi Bankası A.Ş. olarak değiştirilerek merkezi İstanbul'a taşınmıştır. Böylece Kocaeli Halk Bankası, yerel ölçekte faaliyet gösteren bir banka kimliğinden ulusal düzeyde hizmet sunan modern bir özel bankaya dönüşmüş ve Türk bankacılık tarihinde süreklilik arz eden yapısal bir dönüşümün örneğini oluşturmuştur.

KOÇBANK (1981)

American Express I.B.C. 1981 yılında yabancı sermayeli banka olarak kurulmuştur. Koç Grubu'nun 1986 yılında Amerikan Express'in %51 hissesini satın almasıyla birlikte bankanın unvanı "Koç Amerikan Bank A.Ş." olarak değişmiştir. 1992 yılına kadar hisselerini % 100'e yükselten Koç Grubu, aynı yıl bankayı iştiraklerinden biri haline getirmiş, bankanın unvanı 1993 yılında "Koçbank A.Ş." olarak değiştirilmiştir.

Koç Topluluğu'nun finans sektöründe büyüme kararı alması ile Mart 2001'de Koç Finansal Hizmetler A.Ş. (KFH) kurulmuştur. KFH'ın kurulması ile başlayan yapılanma sürecinde yaşanan önemli gelişmelerden biri de, UniCredito Italiano (UCI) ile stratejik ortaklık kurulması olmuştur. Her iki hissedarın KFH'nin % 50 hissesine sahip olduğu anlaşma Ekim 2002'de imzalanmıştır.

28 Eylül 2005 tarihinde, daha önce Çukurova Grubu Şirketleri ve Fon'un sahip olduğu % 57,4 oranındaki Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. hisseleri, Koçbank A.Ş.'nin mülkiyetine geçmiştir. Koçbank A.Ş.'nin, tüzel kişiliği sona ermek suretiyle, tüm hak, alacak, borç ve yükümlülükleriyle birlikte Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.'ye devredilmesine ilişkin işlemlere başlanmasına BDDK'nın 30 Mayıs 2006 tarih 5911 sayılı yazısı ile izin verilmiştir.

1 Ekim 2006 tarih ve 26306 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 28 Eylül 2006 tarih ve 1990 sayılı BDDK kararı ile Koçbank A.Ş., tüm hak, alacak, borç ve yükümlülükleri ile birlikte ve tüzel kişiliği tasfiyesiz sona ermek suretiyle Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.'ye devredilmiştir.

KONYA AHALİ BANKASI (1945)

Mütareke Döneminde, merkezi Konya olarak, Konya Osmanlı Elektrik Şirketi unvanıyla 26 Mart 1918'de kurulan şirket, 3 Nisan 1924 tarihinde Konya Ahali Bankası Türk Anonim Şirketi adını almıştır. İmtiyaz müddeti doksan dokuz yıl olan kuruluşun sermayesi ise 500.000 liradır. Kurucuları; aralarında Mevlâna Dergâhı Sertariki Adil Çelebi, Hüsnü Efendizade Kazım Bey ve Maytapzade (Muytabzade) Rıfat Efendi'nin de bulunduğu Konya eşraf ve tüccarından 100 kadar kişidir. Şirketin kuruluş amacı da usul ve kanunlara göre şehir ve kasabalarda, elektrikle aydınlanma ve elektrikli tramvay tesisleri kurma, sanayi müesseselerinin elektrik ihtiyacını karşılayacak elektrik üretim tesisleri, dekovil hatları tesisi, ziraat aletleri ithalat ve satımı, tuğla ve kiremit fabrikaları tesisi, soğuk hava depoları inşası ve bataklık arazileri kurutma işi ile birlikte her tür ticaretle uğraşmak iken, isim değiştirip Konya Ahali Bankası olunca: "… bilcümle bankacılık muameleleri ile iştigal etmekle beraber bilhassa mevduat kabul etme, teminat mektupları verme, çek, senet ve poliçe muameleleri yürütme, halka ve küçük sanat erbabına kredi açma, bilhassa Konya ve civarındaki vatandaşların krediye olan taleplerini karşılama"yı da amaçları kapsamına eklemiştir.

Kurucularının çok kalabalık ve hatırı sayılır Konyalılardan olması, şirkette zamanla sıkıntı yaratmıştır. Bunlardan İbradılı Cemal Bey'in Konya'ya vali tayin edilmesi ve Mustafa Kemal Paşa'nın Samsun'a çıkarak Millî Mücadele'yi başlatması, şirketin kaderini belirleyen iki önemli hadisedir. Çünkü üyelerinin çoğunluğu Mustafa Kemal Paşa ve Kuva-yı Milliye yanlısıdır. Ancak Vali Cemal Bey, Konya Mebusu Şeyh Zeynelabidin Efendi ve bazı kurucular padişah taraftarı olup, Hürriyet ve İtilaf Fırkası Konya Şubesi'ni* açarak padişaha desteklerini sürdürmüşlerdir. 1922 yılı genel kurulunda, şirketin bu iki grubu arasında şiddetli tartışmalar yaşanmış ve Millî Mücadele taraftarı olan üyeler kongreyi terk etmişlerdir. Cumhuriyetin ilanından sonraki ilk genel kurul toplantısı, 3 Nisan 1924'te olmuş ve şirketin idaresini Millî Mücadele yanlıları ele geçirmiştir.

1925-1930 yılları arasında yapılan genel kurul toplantılarını, üyelerinin toplantıya iştirak etmemeleri yüzünden, zoraki gerçekleştiren Konya Ahali Bankası, adı geçen yıllarda kâr da elde edememiştir. Ancak Burhanzade Hacı Mustafa Efendi'nin müdürlüğünde banka, 1928 yılında 26.786 lira net yıllık kâr elde etmiştir. Ancak ilerleyen yıllarda ticari faaliyetinde bir türlü başarılı olamayan banka, 500.000 lira olan sermayesini 1932 yılında 200.000 liraya düşürmüştür. Yıldan yıla Konya ticaretinde meydana gelen daralma ve sıkıntıdan dolayı, iktisadi durumu sürekli değişen banka, 1940'lı yıllarda gerek ticari ve gerekse tasarruf mevduatında kayda değer bir artış yakaladıysa da istenen hedefe tam olarak ulaşamamış; nihayet 1945 yılında tasfiyesine karar verilen Konya Ahali Bankası 1946 yılı içinde de kapanmıştır.

KONYA İKTİSADİ MİLLİ BANKASI (1959)

1950'li yıllar Türkiye ekonomisinde hızlı bir dönüşüm dönemidir. Demokrat Parti'nin liberal ekonomi politikaları, özel sektörün ve yerel sermayenin güçlenmesine zemin hazırlamıştır. Bu dönemde pek çok şehirde, bölgesel kalkınmayı desteklemek amacıyla yerel sermaye ile kurulan bankalar ortaya çıkmıştır. Konya İktisadi Milli Bankası da bu sürecin bir ürünüdür. 1959 yılında faaliyete geçen banka, Konya ve çevresindeki ticaret, tarım ve küçük sanayi işletmelerinin finansman ihtiyacını karşılamak amacıyla kurulmuştur.

Konya İktisadi Milli Bankası 1959 yılında Konya'nın önde gelen tüccar, sanayici ve çiftçilerinin bir araya gelmesiyle kurulmuştur. Banka, dönemin Bankalar Kanunu çerçevesinde faaliyet izni alarak Konya merkezli bir özel sermayeli banka olarak faaliyete geçmiştir. Kuruluş sermayesi, bölgedeki iş insanlarının katkılarıyla oluşturulmuş ve hissedar yapısı tamamen yerel girişimcilerden meydana gelmiştir. Banka, kuruluşunun ardından kısa sürede Konya merkezinde ve çevre illerde şubeler açarak faaliyet alanını genişletmiştir.

Banka, özellikle tarım ve ticaret sektörüne yönelik kredi hizmetleriyle öne çıkmıştır. Konya ve çevresinde faaliyet gösteren un fabrikaları, tarım kooperatifleri ve küçük esnaflar için kredi sağlanmış, bölgedeki ekonomik canlılığın artmasına katkıda bulunulmuştur. 1960'ların sonuna doğru Türkiye genelindeki ekonomik dalgalanmalar ve döviz dengesizlikleri, bankanın finansal yapısını zorlamıştır. Ancak buna rağmen Konya İktisadi Milli Bankası, 1970'lerin başına kadar faaliyetlerini sürdürmüştür.

Konya İktisadi Milli Bankası, bölgesel sermayenin güçlenmesine ve yerel ekonominin gelişmesine önemli katkılar sağlamıştır. Tarımın finansmanında, küçük işletmelerin sermaye gereksinimlerinde ve ticaretin genişlemesinde etkin rol oynamıştır. Ayrıca, Konya'nın ekonomik yapısında modern finans kurumlarının gelişimine öncülük etmiştir. Bu yönüyle banka, milli bankacılık anlayışının Anadolu'daki yansımalarından biri olarak değerlendirilebilir.

Konya İktisadi Milli Bankası, Türkiye'de yerel bankacılığın geliştiği bir dönemde kurulmuş ve bölgesel kalkınma sürecine katkı sağlamıştır. 1959'da başlayan faaliyetiyle, yerel sermayenin ülke ekonomisine entegrasyonuna destek olmuş, Konya'nın finansal ve ekonomik tarihine önemli bir iz bırakmıştır. Her ne kadar uzun ömürlü olmasa da, bankanın kuruluşu ve faaliyetleri, Türkiye'de milli bankacılığın gelişim sürecinin anlaşılmasında önemli bir örnek teşkil etmektedir.

KONYA TÜRK TİCARET BANKASI (1920)

1920'de kurulan bankanın ilk İtibari sermayesi 422.200 lira idi. 1943 yılında faaliyeti sona ermiştir. Banka'nın Kurucuları: Hacı Musa-zâde Hacı Nafiz Efendi, Nuri Efendi-zâde Rifat Efendi, Tahralı-zâde Ali Efendi, Yüzbaşı-zâde Hacı Halil Efendi, İbrahim Hüsnü Efendi-zâde Ahmet Efendi, Hozatlı Ali Dede-zâde Hasan Efendi. Ali Efendi-zâde Hüseyin Efendi, Eğinli-zâde Mehmet Efendi, Güllü-zâde Ali Efendi, Ali Efendi-zâde Mustafa Sabri Bey'dir.

İstanbul Hükümeti'nin ve Padişah Vahidettin'in iradesine göre kuruluş tarihi 28 Ağustos 1920, Ankara, TBMM'si Hükümeti'nin onayına göre ise kuruluş tarihi 23 Eylül 1920'dir. Bankanın sermayesi 500.000 liradan ibaret olup, her biri 10'ar Osmanlı Lirası kıymetinde 50.000 hisseye bölünmüştür. Yetkililerinin hemen hemen hepsi Konya Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti içinde yer aldılar. Yıllık gelirinin % 3'lük kısmını hayır işlerine ayıran ilk kuruluş olan Konya Türk Ticaret Bankası, içinde bulunulan olağanüstü dönem ve verilen Millî Mücadele'ye rağmen, Konyalılardan ilgi ve rağbet görmüştür.

LÜLEBURGAZ BİRLİK TİCARET BANKASI (1929)

1929 yılında 40.000 sermaye ile Kırklareli'nin Lüleburgaz ilçesinde kurulan banka, 28 Haziran 1964 tarihinde tasfiye kararı almış ve 1 Eylül 1964'te faaliyetini durdurmuştur.

Bu banka, Cumhuriyet'in ilk yıllarında Türkiye'nin çeşitli şehirlerinde kurulan birçok mahalli ticaret bankasından biri olarak hizmet vermiştir. Birlik Ticaret Bankası gibi bankalar o dönemde bölgesel ticaret ve ekonomik faaliyetleri desteklemek amacıyla kurulmuştu ancak zamanla pek çoğu ya tasfiye edilmiş ya da başka finansal yapılara dönüşmüştür.

MADEN KREDİ BANKASI (1958)

Cumhuriyetin ilanından sonra Türkiye'de ekonomik kalkınmanın temel unsurlarından biri, ulusal kaynakların etkin biçimde değerlendirilmesi olmuştur. 1950'li yıllara gelindiğinde, özellikle madencilik sektörünün ekonomideki payını artırmak amacıyla devlet ve özel sektör arasında yeni bir denge kurulmaya çalışılmıştır. Bu dönemde Türkiye'nin yeraltı zenginliklerinin çıkarılması, işlenmesi ve ekonomiye kazandırılması için çeşitli finansal araçların oluşturulması gündeme gelmiştir. Bu bağlamda 1957 yılında kurulan Maden Kredi Bankası hem özel bankacılık anlayışının gelişimine hem de madencilik sektörünün finansmanına katkı sağlamak amacıyla oluşturulmuştur. Maden Kredi Bankası, 4 Ekim 1957 tarihinde İstanbul merkezli olarak kurulmuştur. Bankanın temel amacı, madencilik sektöründe faaliyet gösteren kişi ve kurumlara kredi temin etmek, sektörel yatırımları desteklemek ve madencilik girişimlerinin finansman sıkıntılarını gidermektir. Bu dönemde Türkiye'de kamuya ait kuruluşlar (özellikle Etibank ve Maden Tetkik Arama Enstitüsü) madencilik faaliyetlerinde etkin rol oynamaktaydı. Ancak küçük ve orta ölçekli özel işletmelerin finansmana erişimi oldukça sınırlıydı. Maden Kredi Bankası, işte bu boşluğu doldurmak üzere, özel sermaye yapısına dayalı bir banka olarak faaliyete geçmiştir.

Bankanın kuruluşu, aynı zamanda 1950'li yıllarda ortaya çıkan "mahalli bankalar" akımının da bir parçasıdır. Demokrat Parti'nin ekonomik politikaları, özel teşebbüsün desteklenmesini ve bölgesel bankacılığın teşvik edilmesini öngörüyordu. Bu doğrultuda, Anadolu'nun farklı bölgelerinde küçük sermayeli bankalar kurulmuş; Maden Kredi Bankası da bu dönemin finansal çeşitlenme sürecinin ürünlerinden biri olmuştur. 1950'li yıllar Türkiye ekonomisinde tarım, inşaat ve madencilik sektörlerinde genişleme dönemidir. Ancak, devletin bütçe açığı ve döviz darboğazı nedeniyle madencilik sektörüne doğrudan yatırım sınırlı kalmıştır. Özel girişimcilerin madenciliğe yönelmesi, sermaye eksikliği nedeniyle çoğu zaman yetersiz olmuştur. İşte bu nedenle Maden Kredi Bankası, özel madencilik girişimlerine kredi sağlayarak üretimi artırmayı hedeflemiştir. Banka, kuruluş ilkelerinde sadece klasik mevduat-toplama işleviyle yetinmemiş; aynı zamanda madencilik alanında üretim ve ihracat yapan firmaların finansmanına aracılık etmeyi amaçlamıştır. Maden Kredi Bankası 1958 yılında fiilen faaliyetlerine başlamış, ilk yıllarında madencilik sektörünün çeşitli kollarına sınırlı krediler sağlamıştır. Ancak sermaye yapısının zayıflığı ve mevduat hacminin darlığı nedeniyle geniş ölçekli bir etki yaratamamıştır. 1960'ların başında Türkiye'de ekonomik istikrarsızlık, döviz darlığı ve politik belirsizlikler, küçük bankalar üzerinde baskı oluşturmuştur.

Bu süreçte Maden Kredi Bankası, 1962 yılında statü değişikliğine giderek mahalli banka konumundan çıkıp özel bankalar grubuna dahil olmuştur. Bu değişiklik, bankaya ülke çapında faaliyet gösterme hakkı tanımış, mevduat ve kredi kapasitesini artırma imkânı sağlamıştır. Ancak, yeterli sermaye artışı gerçekleştirilemediği için bankanın büyümesi sınırlı kalmıştır.

Bankanın bilanço yapısı hakkında ayrıntılı kamu kayıtları sınırlı olmakla birlikte, dönemin Maliye Bakanlığı raporlarında küçük sermayeli bankaların genellikle düşük aktif büyüklüğe sahip olduğu, tahsil edilemeyen krediler nedeniyle zarar ettikleri belirtilmektedir. Maden Kredi Bankası'nın da bu genel eğilimden etkilendiği anlaşılmaktadır.

1960'ların sonlarına doğru Türkiye'de küçük ve orta ölçekli bankalar ciddi bir kriz yaşamaya başladı. Sermaye yapıları zayıf olan bu bankalar hem ekonomik daralmadan hem de denetim eksikliklerinden olumsuz etkilendiler. Maden Kredi Bankası da bu süreçte mali sürdürülebilirliğini kaybetti.

Bu gelişmeler üzerine T.C. Maliye Bakanlığı, Türk Ticaret Kanunu'nun 274. maddesi uyarınca bankanın feshi için dava açtı. Dava, İstanbul 5. Ticari Mahkemesi'nde görüldü ve mahkeme 12 Nisan 1972 tarihinde bankanın feshedilmesine karar verdi. Karar, aynı yılın 23 Kasım 1972 tarihinde Yargıtay tarafından onaylanarak kesinleşti.

Böylece Maden Kredi Bankası, Türkiye'de 1950'li yıllarda kurulmuş olan çok sayıda mahalli bankanın kısa ömürlü serüveninin bir örneği olarak tarihe geçti. Tasfiye süreci, Maliye Bakanlığı gözetiminde yürütülmüş; bankanın aktifleri kapatılarak mevduat sahiplerinin hakları tasfiye edilmiştir. 1970'lerin başında bankacılık mevzuatının yeniden düzenlenmesine zemin hazırlayan örneklerden biri olmuştur. Bankanın feshi, aynı zamanda Türkiye'de küçük ölçekli finans kurumlarının devlet kontrolü dışında uzun vadeli olarak varlık gösteremeyeceğini de kanıtlamıştır.

Maden Kredi Bankası, faaliyet süresi boyunca madencilik sektörüne kredi temini konusunda kalıcı bir başarı sağlayamamış olsa da Cumhuriyetin ekonomik tarihindeki deneysel nitelikli bankacılık girişimlerinden biri olarak anılmaktadır.

Sonuç olarak; 1957 yılında kurulan ve 1972 yılında feshedilen Maden Kredi Bankası, Türkiye'de sektörel finansman modelinin erken bir örneği olarak dikkat çekmektedir. Banka, özellikle madencilik sektöründeki özel girişimcilere finansman sağlamak amacıyla kurulmuş; ancak sermaye yetersizliği, ekonomik istikrarsızlıklar ve mevzuat eksiklikleri nedeniyle kısa sürede faaliyetlerine son vermek zorunda kalmıştır.

Maden Kredi Bankası’nın tarihsel serüveni, Türkiye’de özel bankacılığın gelişim sürecinde yaşanan zorlukları ve kamu otoritesinin finansal istikrar arayışını yansıtan önemli bir örnektir. Bugün geriye dönüp bakıldığında, bu banka küçük sermayeli yerel finans kurumlarının sürdürülebilirlik sorunlarını, devlet destekli finansman modellerinin zorunluluğunu ve sektör temelli bankacılığın tarihsel sınırlılıklarını gösteren değerli bir deneyim olarak değerlendirilmektedir.

MARMARA BANKASI (1987)

1987 yılında Netbank A.Ş. unvanıyla kurulmuş, 1991'de Manufacturer Hannover Bankasının eski genel müdürü Atilla Uras bankayı alıp ismini Marmara Bankası A.Ş. olarak değişmiştir. 24 Nisan 1994 tarihinde bankacılık işlemleri yapma izni kaldırılarak Türkiye İş Bankası A.Ş. tarafından tasfiye edilmiştir. 1994 yılı sonuna kadar Fona verilen avanslar ile Marmara Bankasının 19.424 mevduat sahibine 1.549.153 milyon TL ödeme yapılmıştır.

MANİSA BAĞCILAR BANKASI (1917)

1917 yılında üzüm fiyatını düşük tutmak için sendikalaşan İzmirli yabancı tüccarların faaliyetlerine tepki olarak bağ sahiplerine kredi vermek ve ürünlerini iç ve dış piyasalarda pazarlamak için 62.550 TL sermaye ile kuruldu. Manisa Bağcılar Bankası'nın kurulmasındaki asıl amacın, üzüm ticaretinin ilerlemesi ve bağların ıslahı için bağcılara her şekilde yardım etmek olduğu, bu yardımın da en önemli yönünün bağcılara gerekli sermayenin borçlanma yoluyla tedarik ve verme şeklinde olacağı belirtilmiştir. Banka 60 şahıs tarafından 150.000 lira sermaye ile kurulmuştu. Örgütlenme sürecinin tamamlanması ise 1927 yılını buldu.

Manisa Bağcılar Bankası'nın tarihsel serüveni, Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemindeki "milli iktisat" arayışlarının ve Cumhuriyet'in kurucu ekonomik vizyonunun mikro ölçekli bir yansımasıdır. 19. yüzyılın sonlarından itibaren Ege Bölgesi, özellikle Manisa ve çevresi, dünya kuru üzüm piyasasının kalbi konumundaydı. Ancak bu zenginlik, bölge üreticisine değil; limanlardaki levanten tüccarlara, yabancı kumpanyalara ve tefecilere akmaktaydı. Üretici, ürününü daha dalındayken "selef" usulüyle yok pahasına satmak zorunda kalıyordu. İşte bu adaletsiz ekonomik düzen, 10 Eylül 1917'de Manisa Mutasarrıfı Tevfik Bey'in liderliğinde birleşen 60 yerel müteşebbisin, 150 bin liralık bir sermayeyle Manisa Bağcılar Bankası'nı kurmasına zemin hazırlamıştır. Bankanın kuruluş felsefesi, finansal bir kâr mekanizması olmanın çok ötesinde, toplumsal bir kalkınma projesiydi. İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin desteklediği bu yapı, yerli üreticinin finansal bağımsızlığını hedefliyordu. Banka, kurulduğu andan itibaren üreticiye sadece düşük faizli kredi sağlamakla kalmamış, aynı zamanda ürünün depolanması ve pazarlanması aşamalarında da aktif rol üstlenmiştir. Bu durum, bölgedeki faiz oranlarının dengelenmesine ve yabancı tekelinin kırılmasına doğrudan hizmet etmiştir. Milli Mücadele yıllarında yaşanan tüm işgal ve yıkımlara rağmen varlığını sürdürebilmesi, kurumun halk nezdindeki güvenilirliğinin ve sağlam temellerinin en somut kanıtıdır. Cumhuriyet dönemine geçilmesiyle birlikte banka, yeni devletin tarım politikalarıyla tam bir uyum sergilemiştir. 1950 yılında "Türkiye Bağcılar Bankası A.Ş." adını alarak ulusal bir kimliğe bürünme yolunda adım atmış, halk arasında "Bağbank" markasıyla özdeşleşmiştir. Bu dönemde banka, Manisa'nın Sultani çekirdeksiz üzümünün dünya standartlarında bir ihraç ürünü haline gelmesinde finansal bir kaldıraç görevi görmüştür. Bankanın sağladığı teknik destekler sayesinde bağlardaki verimlilik artmış, modern tarım aletlerinin kullanımı yaygınlaşmış ve bölgedeki ticari hayat kurumsallaşmıştır. Ancak 1980 sonrası Türkiye ekonomisinde yaşanan köklü dönüşüm, yerel bankacılık

modelleri için sonun başlangıcı olmuştur. 24 Ocak kararlarıyla başlayan dışa açılma süreci, bankacılık sektöründe büyük sermaye gruplarının egemenliğini pekiştirirken, Bağbank gibi belirli bir bölgeye ve sektöre odaklanan bankaların "ölçek ekonomisi" karşısında direnmesini güçleştirmiştir. Modern bankacılık teknolojilerine yatırım yapma zorunluluğu ve yükselen mevduat karşılık oranları, yerel sermayenin sınırlarını zorlamıştır. Nihayetinde, 26 Ocak 1984 tarihli ve 84/7643 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla bankanın faaliyetlerine son verilmiş ve tasfiye süreci başlatılmıştır. Bugün Manisa Bağcılar Bankası, Türk finans tarihinde "ihtisas bankacılığının" öncüsü ve yerel sermayenin örgütlenme başarısı olarak anılmaktadır. Bankanın tasfiyesi, aslında bir ekonomik modelin değişimini simgeler; yani "dayanışmacı ve yerel bankacılıktan", "küresel ve merkezi bankacılığa" geçişin bir kurbanıdır. Bankadan geriye kalan kültürel miras, Manisa'nın ekonomik hafızasında derin izler bırakmış ve günümüzün tarım kooperatifleri ile sektörel finansman modelleri için tarihsel bir referans kaynağı oluşturmuştur. Manisa Bağcılar Bankası'nın (halk arasındaki adıyla Bağbank) logosu, bankanın ismine ve kuruluş amacına uygun olarak tamamen üzüm ve bağcılık figürleri üzerine tasarlanmıştı.

Bankanın tarihsel süreçte kullandığı ana logonun özellikleri şöyledir;

Üzüm Salkımı: Logonun merkezinde veya çevresinde Manisa'nın simgesi olan üzüm salkımı yer alırdı. Bu, bankanın doğrudan bağcılara hizmet ettiğini sembolize ediyordu.

Asma Yaprakları: Logonun kenarları genellikle asma yapraklarıyla çevrelenmiş bir çelenk yapısındaydı.

Kuruluş Yılı: Amblemin alt kısmında belirgin bir şekilde kuruluş yılı olan 1917 ibaresi bulunurdu.

Yazı Karakteri: Eski Türkçe (Osmanlıca) döneminde kurulan ilk logolarda hat sanatı izleri varken, Cumhuriyet sonrası logolarda bankanın adı (Türkiye Bağcılar Bankası) dairesel bir formda amblemi çevrelerdi.

Bankanın Kurucuları (Nizamnâme'de Yer Alan Kurucu Ortaklar); Saruhan Mebusu Mustafa Fevzi Efendi, Karaosmanzâde Hâlid Paşa, Hacı Mahmud Beyzâde Kâni Bey, Keresteci Hâfız Mehmed Efendi, Buldanlı Hacı Mehmed Efendi, Giridli Selim Efendi (tüccar), Adanalı Hacı Hâfız Hasan Efendi, Külahdaşzâde Rıza Bey, Gazizâde Abdürrahim Efendi, Çiftlikli Mehmed Çavuş Efendi, Debbağ Hacı Ahmed Efendi, Ermiyeli Hasan Efendi'dir.

Nizamnâme'de Yapılan Değişiklikler ise; sermaye artırımlarına ilişkin maddeler, yönetim kurulu yapısının genişletilmesi, faaliyet alanının Manisa dışına taşınabilmesi, bankanın ilerleyen yıllarda Türkiye Bağcılar Bankası adını almasına zemin hazırlanması. Bu değişiklikler bankanın yerel bir kurumdan ulusal ölçekte bir yapıya evrilmesini sağlamıştır.

Faaliyetlerin sona ermesi; 1980'li yıllarda Türkiye'nin serbest piyasa ekonomisine geçişi ve bankacılık sektöründeki yeni düzenlemeler, küçük ve yerel bankalar için zorlayıcı bir süreç başlatmıştır. 26 Ocak 1984 sermaye yetersizliği ve değişen bankacılık mevzuatına uyum sağlayamaması gerekçesiyle mevduat kabul etme yetkisi iptal edilmiştir. Banka bu tarihten sonra faaliyetlerini durdurmuş ve tasfiye sürecine girmiştir.

Manisa Bağcılar Bankası Tarihçesi;

Kuruluş Tarihi : 10 Eylül 1917

İlk Sermaye : 150.000 Osmanlı Lirası

En Yüksek Şube Sayısı : 7 (Manisa Merkez ve İlçeleri)

Hizmet Odak Noktası: Üzüm Üreticileri ve İhracatçıları

Temsil Ettiği Model : Mahalli / Sektörel İhtisas Bankacılığı

Kapanış Tarihi: 26 Ocak 1984

Kapanış Nedeni : 70 Sayılı KHK ve Bankalar Kanunu Mevzuat Uyumu

MERSİN TİCARET BANKASI (1929)

06.03.1929 tarihinde 100.000 lira sermaye ile kurulmuş olan Mersin Ticaret Bankası'nın 1940 yılında faaliyeti sona ermiştir.

MİLLİ AYDIN BANKASI T.A.Ş.-TARİŞBANK (1913)

1913'te kurulmuş fakat 27 Mart 1914'te faaliyetlerine başlayabilmiştir. Banka, İzmir'in işgali sırasında faaliyetlerini durdurmuş ve 1925 yılında tekrar başlamıştır. Aydın ve çevresindeki incir üreticilerini desteklemek amacıyla kurulmuştur. Osmanlı'nın Osmanlı Bankası ve Ziraat Bankası'ndan sonra kurulan üçüncü bankasıdır. 1913 yılında kurulan Milli Aydın Bankası'nın ana ortağı Tariş Birlikleridir. 1983 yılında merkezi Aydın'dan İzmir'e taşınmış, 1987 yılında da bankanın adı Tarişbank olarak değiştirilmiştir. Yönetim Kurulu Başkanlığı'nı Halit Soydan`ın yürüttüğü banka, 66 trilyon 517 milyar lira aktif büyüklüğe sahipti. 44 şubesi, 647 personeli bulunan Tarişbank, 2000 yılını 36 milyar lira karla kapadı.

9 Temmuz 2001 tarihli Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu kararı ile fona devredildi. Aynı yıl içinde Danıştay 10. Dairesi yürütmeyi durdurma kararı aldı. Tarişbank, 19 Aralık 2002 tarihli BDDK Kararı ile Denizbank'a tüm hak alacak, borç ve yükümlülükleri ile devir oldu, tüzel kişiliği 27 Aralık 2002 tarihinde İzmir Ticaret Sicili Memurluğu'na tescil ettirilerek sona erdi. Bankanın Tarihçesi şöyledir. Ege'nin en eski, Ülkenin Osmanlı Bankası ve T.C Ziraat Bankası'ndan sonra üçüncü bankası olan bankanın kuruluş öyküsü şöyledir; 1910′larda Ege'de en önemli ürün incirdir. Ancak bu yıllar incir üreticileri için oldukça karanlık yıllardır. Çünkü İzmir incir piyasasına, çoğunluğu yabancı tüccar ve komisyonculardan oluşmuş bir incir tröstü hakimdir. Deveci tabir edilen tüccar ve komisyoncular, kendilerince uygun gördükleri fiyatı ilan ederek, çiftçinin elindeki ürünü yok pahasına alıyorlardı. 1913 yılı sonuna kadar bu iş böyle devam etti. Bu sırada öncülüğünü Kazım Nuri Çörüş Bey, Topçuoğlu Nazmi Bey ve Ahmet Sarı Bey'lerin yaptığı bir grup, sömürülmekten kurtulmanın tek yolunun birlik olduğunu dile getirdiler. Böylece "kooperatifleşmeye" ve "kooperatif bankacılığı"na yönelik ilk adımlar atıldı. Ekim 1913'te nizamnamesi hazırlanan Milli Aydın Bankası- Tarişbank 24 Eylül 1913 Çarşamba günü çeşitli karşı görüşlere rağmen, Ayan Meclisi'ndeki ittihatçı üyeler tarafından desteklendi ve açılışı, kooperatif bankası olarak Aydın'da Kurşunlu Han'ın avlusunda yapıldı. Banka, sancılı bir kuruluş aşamasından sonra nihayet bu hanın biraz çekidüzen verilmiş iki odasında çalışmaya başladı, 27 Şubat 1914 tarihinde ise resmi kuruluşunu tamamlayarak, yasal kimliğini aldı. Tuncay Kozanoğlu önceden Milli Aydın Bankası olan Tarişbank'ta Genel Müdür Yardımcılığı görevinde bulunmaktaydı. 1957 yılına kadar Aydın'da tek şubeli olarak faaliyet gösteren banka, 1957 yılında açılan Söke ve Nazilli şubeleriyle üç şubeye ulaşmış 1971 yılına kadar bu şekilde faaliyet göstermiştir. 1971 yılından sonra Dalama, Denizli, izmir, Koçarlı, Ortaca, Çine, Karpuzlu, İncirliova, Tire, Torbalı,

Kuşadası, Bayındır, Sarayköy, Alaşehir, Ortaca şubelerini açmıştır. 1983 yılında 100 milyon TL olan sermayesini 49 misli artırarak 5 milyar TL ye yükseltmiş, Ünvanına Tarişbank kelimesi ilave edilmiş ve Genel Müdürlüğünü İzmir'e taşımıştır. İzmir'e taşınma ve 49 kat sermaye artışının verdiği ivme ile şubeleşme devam etmiş, 1985 yılından itibaren ilk kez Ege Bölgesi dışında İstanbul, Ankara, Adana, Antalya, Uşak, Manisa il merkezlerinde ve ayrıca Akhisar, Salihli, Sarıgöl, Bodrum, Fethiye, Bergama, Ayvalık, Menemen'de açılan şubeleriyle 1997 yılında 45 şubeye ulaşmıştır. 10.07.2001 tarihli resmi gazetede yayımlanan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun 9.7.2001 tarih 381 sayılı kararıyla öz kaynak yetersizliğinden dolayı Milli Aydın Bankası T.A.Ş Tarişbank'ın yönetim ve denetimi anılan kanunun 14. maddesinin 3 numaralı fıkrasına istinaden Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devredilmiştir. (Bkn. Türkiye Denizcilik Bankası T.A.O)

NİĞDE BANKASI (1948)

Türkiye'de 20. yüzyılın ortalarına doğru ekonomik kalkınma hedefleri doğrultusunda yerel sermaye hareketlerini canlandırmak amacıyla birçok küçük ölçekli banka kurulmuştur. Niğde Bankası da bu dönemde, 1948 yılında Niğde ilinde faaliyete geçmiş önemli bir yerel finans kuruluşudur. Bu banka, özellikle bölgesel ekonomik yapının güçlendirilmesi ve yerel girişimcilere finansman sağlanması açısından dikkate değer bir örnek teşkil etmektedir.

Niğde Bankası, 1948 yılında 200.000 Türk lirası sermaye ile kurulmuştur. Kuruluş amacı, Niğde ve çevresindeki tarım, ticaret ve küçük sanayi işletmelerine finansman sağlamak, aynı zamanda yerel halkın tasarruflarını değerlendirmekti. II. Dünya Savaşı sonrası dönemde Türkiye'nin genel ekonomik politikaları, yerel bankacılığın gelişmesini desteklemiştir. Bu kapsamda Niğde Bankası, bölgesel bankacılık hareketinin bir parçası olarak hizmet vermeye başlamıştır.

Banka, yerel girişimciler tarafından kurulmuş olup, sermayesinin büyük kısmı Niğde halkı ve yerel ticaret erbabı tarafından sağlanmıştır. Bankanın kuruluşunda dönemin ekonomik koşulları etkili olmuştur. 1940'lı yılların sonlarında Türkiye'de özel bankaların sayısı hızla artmakta, yerel sermayenin bankacılık sektörüne yönelmesi teşvik edilmekteydi. Niğde Bankası da bu akımın bir parçası olarak ortaya çıkmıştır.

Niğde Bankası, faaliyetlerine başladığı ilk yıllarda ağırlıklı olarak mevduat kabulü, kısa vadeli ticari krediler ve tarımsal işletmelere yönelik finansman sağlama işlemleriyle öne çıkmıştır. Niğde gibi tarıma dayalı bir ekonomiye sahip bölgelerde, bu tür finansal destekler ekonomik canlılığın artırılmasında büyük bir rol oynamıştır. Bankanın en önemli katkılarından biri, yerel sermayenin il dışına çıkmadan bölgede kalmasını sağlamasıdır. Bu sayede Niğde'deki ticaret ve tarım sektörleri daha güçlü bir ekonomik yapıya kavuşmuştur. Ayrıca, banka aracılığıyla küçük üreticiler krediye erişim imkânı bulmuş, bu da kırsal kalkınma açısından önemli bir adım olmuştur.

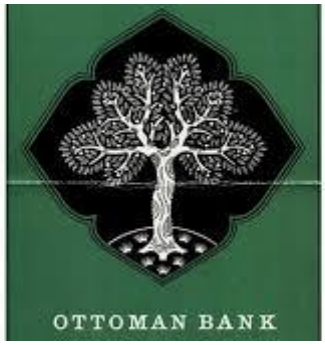
Niğde Bankası, yalnızca ekonomik değil, toplumsal açıdan da önemli bir işlev üstlenmiştir. Banka, Niğde halkının finansal bilinç düzeyinin artmasına ve tasarruf alışkanlıklarının gelişmesine katkıda bulunmuştur. Bu yönüyle, yerel bankacılığın Türkiye'deki gelişim sürecinde önemli bir örnek olarak değerlendirilmektedir. Niğde Bankası yaklaşık on iki yıl kadar faaliyet göstermiştir. Ancak 23 Eylül 1960 tarihli ve 5/371 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile bankanın mevduat kabulü ve bankacılık işlemleri yapma yetkisi kaldırılmıştır. Bu karar, yalnızca Niğde Bankası'na özgü bir durum değildir; aynı dönemde benzer sermaye yapısına sahip birçok yerel banka da benzer gerekçelerle faaliyetlerine son vermiştir.

Banka, ekonomik istikrarsızlık, yetersiz sermaye birikimi, yönetim zafiyetleri ve ulusal ölçekte artan rekabet nedeniyle sürdürülebilirliğini koruyamamıştır. Niğde Bankası'nın kapanışı, Türkiye'de küçük ölçekli yerel bankaların karşılaştığı zorlukların tipik bir örneği olarak görülmektedir. Buna rağmen, Niğde Bankası'nın varlığı, Türkiye'nin yerel finans tarihinde unutulmaması gereken bir döneme işaret eder. Bankanın kuruluşu, dönemin ekonomik politikaları ve yerel kalkınma anlayışı açısından önemli bir girişimdir.

ORTADOĞU İKTİSAT BANKASI (1929)

"Elazığ İktisat Bankası" unvanı ile mahalli bir banka olarak kurulmuş, 1974'de statüsü değişmiştir. Merkezi İstanbul'a taşınan bankanın unvanı 29 Temmuz 1980 tarihinde "Ortadoğu İktisat Bankası T.A.Ş." olarak değişmiştir. 24 Kasım 1983 tarih ve 18231 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Bakanlar Kurulu Kararı ile tüm aktif ve pasifleri ile T.C. Ziraat Bankası'na devredilmiştir.

OSMANLI BANKASI (1856)

1856'da kurulan İngiliz sermayeli Bank-ı Osmani (Ottoman Bank) ile 1862 istikrazını üstlenen Fransız mali grubu Banque de Paris et des Pays-Bas ortaklığıyla, 1863'te

İstanbul'da Bank-ı Osmanî-i Şahane adıyla kurulan bankadır. 2001 yılında Garanti Bankası'na katılmasıyla varlığı sona ermiştir. Bank-ı Osmanî-i Şahane, uzun yıllar Osmanlı İmparatorluğu'nun resmî bankası ve hazinedarı olarak görev yaptı. İmparatorluk genelinde birçok altyapı yatırımını destekleyen Banka, yaygın şube ağı sayesinde piyasa ile ilişkilerini artırarak ticarî bankacılıkta kendisine önemli bir yer edindi. Para sisteminin sağlıklı hale getirilmesi ve Bank-ı Osmanî Şahane'nin kurulması, Tanzimat Fermanı'nın maliye alanındaki icraatlarının başında yer alıyordu.

Banka, Osmanlı İmparatorluğu'na borç kaynağı yaratacak, borçlanmalarda aracı rolü üstlenecek ve devlet bankalarının en önemli imtiyazlarından biri olan para basma hakkını kullanacaktı. 17 Şubat 1875'te imzalanan yeni bir sözleşme ile banka, imparatorluğun hazinedarı konumuna getirildi.

Böylece, artan malî desteğine karşılık, bütçenin hazırlanmasında ve uygulamasında söz sahibi olarak, hazine işlemlerinde de tekel durumuna geldi. Osmanlı İmparatorluğu'nun malî krize girmesi sonucunda, banka bu duruma çare olarak görülen Düyun-ı Umumiye İdaresi'nin 1881'deki kuruluşunda etkin rol aldı. Devletin borçlanma yükünün önemli bir kısmını Düyun-ı Umumiye'nin devralmasıyla yeniden yapılanma sürecine giren Bank-ı Osmanî-i Şahane, ticaret ve yatırım bankacılığına yöneldi. O yıllarda, Müşterek-ül Menfa Tütün Rejisi (1884), Rumeli Demiryolları bağlantıları (1885), Beyrut Limanı Şirketi (1888), Selanik-İstanbul Demiryolu bağlantısı, İzmir-Kasaba demiryolu'nun uzatılması (1894), Ereğli Kömür Madenleri (1896), Beyrut-Şam-Havran Demiryolu ve uzantısı 1892-1900 yılları arası ile 1903'te Bağdat Demiryolu yatırımlarına iştirak etti. Altyapı girişimlerinin yanı sıra giderek genişleyen müşteri portföyüne de kavuşarak, bir ticarî banka kimliğine bürünmeye başladı.

Bu doğrultuda 1890 yılından başlayarak şube sayısını artırmaya önem veren banka, 1910'dan sonra iyice çoğalan şubeleri sayesinde piyasa üzerindeki etkisini daha da güçlendirdi. I. Dünya Savaşı, bankanın faaliyetlerini oldukça etkiledi. Osmanlıların savaşa girmesiyle, Fransa ve İngiltere'nin gözünde Osmanlı hukukuna bağlı bir şirket olarak "düşman kuruluş" niteliği kazanan banka, Osmanlı İmparatorluğu tarafından da İngiliz ve Fransız sermayesi sebebiyle aynı derecede güvenilmez kabul ediliyordu. Bu dönemde, Fransız ve İngiliz müdürlerin görevlerini bırakması ve para basma imtiyazından vazgeçilmesi şartıyla, bankanın faaliyetlerine devam etmesine izin verildi. Bank-ı Osmanî-i Şahane, savaştan sonra 10 Mart 1924 tarihinde imzalanan bir sözleşmeyle para basma imtiyazını Türkiye Cumhuriyeti'ne devrettiyse de, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın kuruluşuna kadar hazine işlemlerini sürdürmeye ve Devlet Bankası statüsünü korumaya devam etti. Bu dönemde, yeni siyasal rejime uygun olarak "Osmanlı Bankası" adını aldı.

1933 yılının Haziran ayında imzalanan sözleşmeyle özel bir ticaret bankası olarak yapılanan Osmanlı Bankası, 1952'de imzalanan bir başka sözleşmeyle, 1990'lara dek süren yeni statüsüne kavuştu. 1914 yılında, 37'si Anadolu'da, 11'i Suriye ve Filistin'de, 5'i Mısır'da, 3'ü İstanbul'da, 5'i Trakya'da, 6'sı Makedonya'da ve diğerleri Kıbrıs, Mezopotamya, Arabistan ve Arnavutluk'ta olmak üzere 80'i aşkın şubesi bulunan Osmanlı Bankası gerek savaş boyunca, gerekse hemen sonrasında şubelerinin çoğunu kapatmak zorunda kaldı. 1920-1930 yılları arasında İngiliz sermayedarların isteği doğrultusunda, Orta Doğu'da hızlı bir şubeleşmeye gidildi.

1956 yılında Mısır şubelerinin millileştirilmesi ve el konulması sonucunda Ortadoğu'daki faaliyetlerinde önemli bir kayba uğradı. Aynı dönemde Kenya, Uganda, Tanzanya, Rodezya, Abudabi, Sudan ve Katar'da, İngiliz sermayedarlara bağlı olarak çalışmalarına devam etti. 1969 yılında ana sermayedar Grup Paribas'in isteği doğrultusunda; Avrupa, Ortadoğu ve Afrika'daki şubelerini Grindlays Bank'a devreden Osmanlı Bankası, bu tarihten itibaren yalnızca Türkiye sınırları içerisinde hizmet vermeye başladı. 1993'e gelindiğinde anonim şirket statüsüyle yeniden yapılanan bankanın hisseleri, Haziran 1996'da Garanti Bankası'na ait Clover Investments tarafından satın alındı ve Banka, Doğuş Grubu'na katıldı. 31 Ağustos 2001 tarihi itibarıyla Doğuş Grubu bünyesindeki Körfezbank ile birleşen Osmanlı Bankası, 21 Aralık 2001'de ana hissedarı Garanti Bankası'nın bünyesine dahil oldu. Bankanın Karaköy de bulunan binası bugün müze olarak kullanılmaktadır.

PAMUKBANK (1956)

Çukurova Bölgesi'ndeki pamuk üreticilerine kaynak sağlamak amacıyla 22 Nisan 1955'te Adana'da kuruldu. 17 milyon TL sermaye ile kurulan Pamukbank, 1973'te Çukurova Holding A.Ş. Grubu'na katılarak büyük bir atılım dönemine girdi. Sahibi, kurucusu Mehmet Emin Karamehmet .1990'lı yıllarda Türkiye'nin ilk 5 özel bankası arasındaki yerini koruyan ve uluslararası piyasalardaki kredibilitesini artıran Pamukbank, 2000 yılının sonunda 7 milyar ABD Doları tutarında bir aktif büyüklüğe ulaştı.

1998 yılında alınan bir kararla "Yükselen Yıldız" Projesi başlatılarak, büyük bir değişim başlatıldı. Mc.Kinsey&Company danışmanlığında, Kurumsal, Ticari, KOBİ ve Bireysel Bankacılık birimleri tamamen ayrılarak, her biri için geliştirme projeleri başlatıldı. Tüm bankacılık birimlerine yönelik pazarlama, satış, krediler ve PR imaj çalışmaları tamamlanarak, piyasada büyük yenilikleri uygulamaya başladı. Resimli kredi kartında, anında kart verilmesine, KOBİ Kredilerinde Karar Modülü Uygulaması sayesinde 1 saate düşürülen kredi değerlendirilmesine kadar devrim niteliğinde değişimler tamamlandı.

Pamukbank özellikle Silivri Bankacılık Okulu'nda oldukça uzun yıllar boyunca öncelikle kendi ihtiyacı olan yeni nesil bankacılar yetiştirmekle kalmamış, bankacılık piyasasına da büyük oranda taze kan ve yetişmiş eleman sağlamıştır. Okul olarak bilinen bankanın yetiştirdiği profesyoneller 2010 yılında dahi çeşitli bankalarda önemli görevler sürdürmektedirler.

Çukurova Grubu Pamukbank'ı Haziran 2002'de yine grubun diğer bankası olan Yapı ve Kredi Bankası ile birleşmesi için çalışmalara başlamış, fakat Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun (BDDK) 19 Haziran 2002 tarihinde aldığı kararı ile Pamukbank'ın temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi TMSF'ye devredildiğinden birleşme sağlanamamıştır.

TMSF, 29 Haziran 2002 tarihinde aldığı karar ile Pamukbank'ın satış sürecini başlattı. Pamukbank, 2004 yılının ikinci yarısında Halkbank'a devredildi; devir işlemleri 17 Kasım 2004 tarihi itibarıyla tamamlandı.

Pamukbank: Üçlü denetim sonucu sermayesi yetersiz bulunduğundan 18 Haziran 2002’de Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF) tarafından devralınmıştır. Çukurova Grubu, Danıştay nezdinde hukuki süreç başlatmış ve 22 Kasım 2002’de Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu yürütmeyi durdurma kararı almıştır.

RAYBANK (1956)

1956 yılında kurulmuştur. Bankacılık sektöründe yer alma amacıyla faaliyete girmiştir, bankanın adı ray olup “ray, hat” anlamına gelmektedir, kuruluşunda demiryolu sektörüyle bağlantılı olduğunu göstermektedir.

Ana hissedarı %29 ile Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demir Yolları personeli yardım sandığıdır. Faaliyet alanı genel bankacılık hizmeti (finansal hizmet) olarak listelenmektedir. Raybank geçmişte var olan bir banka olduğu ve artık faal olmadığı açıktır, bundan ötürü şuan bankacılık işlemleri için bir seçenek değildir.

Banka 1960’ların başında finansal zorluklar çekmeye başlar ve kamu otoriteleri tarafından tasfiyeye alınır. Banka ağında maalesef ki detaylı bir müşteri sayısı, şube ağı gibi bilgiler bilinmiyor, muhtemelen faaliyet süresi kısa ve kayıtlarıda sınırlı kalmıştır. 1963 yılında kamu bankası Emlak Kredi Bankası'nın denetimine girerek tasfiye edilmiştir.

SANAYİ BANKASI A.Ş. (1958)

Sanayi Bankası, kesin kuruluş tarihi olan 19 Nisan 1958'de Türkiye'nin sanayileşme sürecini desteklemek amacıyla kurulmuş bir devlet yatırım bankasıdır. Kuruluş amacı; ülkedeki sanayi işletmelerine kredi sağlamak, bu işletmelere ortak olmak ve özellikle küçük ve orta ölçekli sanayicileri finanse ederek ekonomik kalkınmaya katkıda bulunmaktı. Bu yönüyle bankanın misyonu, Türkiye'nin sanayi altyapısını güçlendirmek ve yatırım ortamını desteklemek üzerine kurulmuştur. Sanayi Bankası, zaman zaman Türkiye Sınai Kalkınma Bankası (TSKB) ile karıştırılsa da iki banka farklı yapıya sahiptir. 1950'de kurulan TSKB özel sektör odaklı ilk kalkınma ve yatırım bankası iken, Sanayi Bankası devlet destekli bir yatırım bankası olarak faaliyet göstermiştir. Banka, ilerleyen yıllarda Türkiye'deki bankacılık sektöründe yaşanan yeniden yapılandırma süreçlerinden etkilenmiş; özellikle 1990'lı yıllardaki bankacılık krizlerinin ardından 1999 yılında çıkarılan bir kanunla Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF) kapsamına alınmıştır. Bu süreçte bankanın varlıkları ve bazı yükümlülükleri Türkiye Sınai Kalkınma Bankası'na devredilmiştir. Böylece 1958'de kurulan Sanayi Bankası, 1999 yılı itibarıyla tasfiye sürecine girerek finans sistemindeki varlığını sona ermiştir.

SÜMERBANK (1933)

Sümerbank, özel bütçenin temelini oluşturan katma bütçeli idare uygulamasının başladığı 1933 yılında kurulmuş, ticari nitelikte mal üreten bir kuruluştu. Tekstil sanayisi ile aynı anda banka konumunda idi. 11 Temmuz 1933 tarihinde Atatürk tarafından Sümer Bank ismi verildi.

Halk tasarrufuyla oluşturulmuştu. Türkiye'de ilk modern tekstil kuruluşu olarak büyük bir üne kavuştu. Demir-çelik tesisleri, çimento fabrikaları, kâğıt ve selüloz tesisleri Sümer Bank bünyesinde kuruldu ve bunların daha sonra kendi bünyesinden ayrılarak ayrı birer kuruluş olmasını sağladı. Sümerbank, Kalkınma Planı ve Yıllık Programları ile Devlet Planlama Teşkilatı tarafından kendisine verilen görevler çerçevesinde, yurt sathında yaptığı; yeni tesis kurma, kapasite artırma, tevsii, reorganizasyon ve modernizasyon, idame-yenileme yatırımları, araştırma-geliştirme, eğitim, pazarlama ve bankacılık faaliyetlerini başarıyla sürdürdü. Özetle Sümerbank, pamuklu sektöründe 20, yünlü ve halı sektöründe 10, deri ve kundura sektöründe 4, kimya sektöründe 6, toprak ve seramik sektöründe 6, ticaret sektöründe 4, araştırma ve geliştirme sektöründe 1, çimento sektöründe 1, kağıt sektöründe 3 ve demir-çelik sektöründe 1 işletme olmak üzere toplam 56 işletme ve bankacılık sektöründe 49 banka şubesiyle hizmet veren bankacılık birimi ile Türkiye'de özel kesimin gerek sermaye gerekse teknik bilgi ve beceriden yoksun olduğu dönemlerde devletin tüm yükünü omuzlamış ve Türkiye'de sanayileşmenin öncülüğünü yapmıştır. İlk büyük kompleksin kurulacağı yer daha önce başkent olması önerilen, ticari geçmişi M.Ö. 9. Yüzyıla dayanan Kayseri'ydi. Sümerbank dev kompleksinin inşası için 1932 yılında İsmet

İnönü tarafından, Sovyetler Birliği'nden yaklaşık 8.6 milyon TL'lik bir kredi alındı. Bu girişimlerin ardından Sovyetler Birliği yapının tasarımını da yaptı. Fabrikanın projesini Sovyet Mimar İvan Sergeyeviç Nikolayev çizdi. 16 Eylül 1935'te görkemli bir törenle açılan Kayseri Bez Fabrikası, ülkenin kombine halinde kurulan ilk ve en büyük pamuklu fabrikasıydı. Fabrika hizmete girdiği an itibariyle ülkenin göz bebeği oldu. Sümerbank fabrikalarının açılış törenleri tam bir şölendi. Açılışlara devlet yetkilileri, kurulum ve inşaatta görev alan Rus teknisyenler, yurtdışından gelen önemli konuklar ve şehir halkı katıldı. 9 Ekim 1937 tarihinde Nazilli, Atatürk ve beraberindeki heyeti, görkemli bir açılışla ağırladı. Fabrikanın içerisinde bulunan 480 makine birlikte harekete geçtiği an açılışa katılanları etkiledi. İlk baş gösteren sorun, bu kadar çok çalışan olmasına rağmen personel sayısının yetersizliğiydi. Hem Kayseri hem de Nazilli'deki fabrikalarda çalışan sayısının ve kalitesinin arttırılması gerekliydi. Sovyet montör ve mühendis, fabrikadaki bu açığı kapatmak için hemen göreve başladı. Fabrikalardaki personel ihtiyacı çevre illerden gelenlerle karşılanmaya çalışıldı. Sümerbank yerleşkeleri, bulundukları şehirlerin nüfusunda gözle görülür artışa neden oldular. Fabrikalarını okula dönüştüren, mesai saatleri bitiminde ingilizce kursları açan Sümerbank, çalışan profilini yetiştirirken modernleşme hamlesinin öncüsü durumuna geldi. Türkiye'nin dört bir yanından yola çıkan gençler Sümerbank bursuyla dünyanın en iyi üniversitelerinde eğitim görüp ülkenin beşeri sermayesini oluşturdular. 1933 yılında yurt dışında 3 öğrenci okutan Sümerbank'ın 1969 yılı itibariyle bu sayısı 1626'yı bulmuştur. Sümerbank fabrikaları sanayi kuruluşu olmanın yanı sıra sosyal birer tesis oldu. Fabrikalar bünyesinde kütüphaneler, sinema ve tiyatro salonları kuruldu.

Sümerbank'ın Nazilli basma fabrikası bünyesinde bir caz takımı kurulmuş, birçok resim ve heykel sergileri düzenlenmiş, kurulan Halkevi'nde biçki dikiş kursları açılmıştır. Çalışanlara yemek aralarında dünya klasiklerinden eserler dinleten Sümerbank fabrikaları, Sümerbank'ın kuruluş felsefesinin göstergesi olmuştur. Sümerbank, çalışanlarının barınması konusunda da öncü adımlar attı. Hemen her fabrikada işçiler için her türlü sağlık ve temizlik ihtiyaçlarının karşılandığı lojmanlar kurdu. Büyük fabrikaların civarında ise çalışanlar için mahalleler inşa etti. Örneğin; Nazilli Sümerbank fabrikası çevresinde kurulan Sümer Mahallesi günümüzde hâlâ Nazilli'nin en büyük mahallesidir. Sümerbank tarafından kurulan Kayseri Bez Fabrikası lojmanları da modern mimarinin en önemli örneklerinden birisi oldu. Fabrika ve lojmanları Rusya'da tasarlanıp, Türkiye Rusya iş birliği ile inşa edilmiştir. Fabrika lojmanları hem kenti ve çevresini hedeflenen "modern" kimliğe göre şekillendirmiş hem de sanayileşme hedefini gerçekleştirmiştir. Ayrıca işçilerin ulaşım servisini sağlamak için Nazilli'de 3km'lik bir demiryolu hattı döşenmiştir. Zayıf bir lokomotif ve iki

vagon, ama fonksiyonel. Raylarda çıkarttığı sesten dolayı Nazilli halkınca "Gıdı Gıdı" denen tren 1995 yılına kadar 58 yıl boyunca işçileri taşıdı. Günümüzde Nazilli ilçesinin nostaljik trenidir.

Sümerbank yerleşkelerinde spor kulüpleri ve müsabakaları da desteklenmiştir. Futbol, basketbol, atletizm, voleybol, bisiklet, güreş, yüzme, boks ve tenis sporlarının faaliyet gösterildiği spor alanları oluşturulmuş ve kulüpleri kurulmuştur. Fabrika yerleşkelerinde tenis kortu bile olması büyük bir sosyal değişimin işaretlerindendi. Daha 15 yıl önce Kurtuluş Savaşı vermiş bir toplumun süngü tutan ellerinin bu kadar kısa sürede tenis raketiyle tanışması, ülkede iklimin hızla ve derinden değiştiğinin göstergesidir. Sümerbank ilk kurulduğu yıllarda SB kısaltmasını amblem olarak kullanmıştır. Bu kullanım şekli zamanla anahtar şeklinin S ve B harfleri ile sembolize edildiği logoya dönüştü. Bu logo, Kâğıt Müzesi Dokümantasyon Merkezi'nin arşivlerine göre Türkiye Selüloz ve Kâğıt Fabrikası'nın (SEKA) kurucusu Mehmet Ali Kâğıtçı tarafından tasarlanmıştı.

1943'te anahtar şeklindeki SB harfleri ve Sümer kelimesi Sümerbank ürünlerini iç ve dış piyasada tanıtmak ve taklitçiliği önlemek amacı ile marka olarak tescil edilmiştir. Türk sanayi tarihinde 1950'li yıllar özel tekstil sektörünün doğum tarihi oldu. Sümerbank özel sektör karşısında geriledi. Özellikle tekstil, hazır giyim ve ayakkabı alanında rekabetçiliğini yitirdi. Türkiye'de özel sektörün gelişmeye başlaması ve özellikle Sümerbank'ın temel tüketim ürünü olan tekstil ve hazır giyim alanında tasarım, markalaşma ve mağazacılık süreçlerinin 1980'ler sonrası hızlanması, ithal ikamesi politikalarının terk edilmesi ile ulusal rekabete yabancı markaların eklenmesi Sümerbank'ın rekabetçiliğini yitirmesinin temel nedenlerini oluşturdu. Zaman içerisinde oluşan karakteristik Sümerbank desenleri ve modelleri hızlı değişen tüketici trendlerine ve üretim teknolojilerine ayak uyduramamıştır. Sümerbank'ın gerileme sürecinde piyasa koşullarının etkisine ek olarak yerleşmiş bir tasarım sistematiğinin olamaması da önemli bir etken olmuştur. 1960'lar sonrası benimsendiği gözlenen uluslararası fuarlardan ve dergilerden beğenilen ürünlerin kopyalanması gibi faaliyetler tasarımın kurumsal yapının bir parçası olarak konumlanamadığının bir göstergesi olmuştur.

Geleneksel zanaat kültüründen beslenen çini ve halı dokumacılığı alanlarında faaliyet gösteren Sümerbank işletmeleri özelleşme kapsamında farklı yapılar altında devamlılığını sürdürürken seri üretime yönelik, sistematik tasarım faaliyetleri gerektiren hazır giyim ve ayakkabı alanlarında devamlılığını tamamen yitirmiştir. Başta teknolojiye ayak uyduramama ve bilimsel ilke ve ölçütlerden ödünler verme olmak üzere yıllardan beri birikmiş sorunlar dizisi dünyayı etkisi altına alan küreselleşme süreci de fabrikayı kaçınılmaz sona hızla sürüklemiştir. Ülke pazarları başta Uzakdoğu olmak üzere yabancı menşeli tekstil ürünlerinin

egemenliği altına girerken hem pahalı hem de değişen tüketici tercihlerini karşılamaktan uzak olan fabrika ürünleri, biriken stoklara yeni eklentiler yapmaktan öteye gidememiştir. Sümerbank'ın kuruluş maddelerinde yer alan 'ulusal sanayinin gelişmesi', özel sektörle kurumun arasındaki diyalogda belirleyici oldu. Emekleme aşamasındaki özel sektörle Sümerbank arasında serbest piyasadaki türden bir rekabet yaşanmadı. Aksine Sümerbank, kurumun bilgi ve tecrübelerinden faydalanılması için kapılarını özel sektör temsilcilerine açmıştır. Bankacılık faaliyetleriyle yeni açılan firmalara teşvik kredileri dağıtarak gelişimlerini destekledi. Birçok özel kumpanyada Sümerbank hisse sahibiydi. 1950'li yıllardan sonra özel sektör atağa kalktı ve yatırımlarıyla devletin önüne geçti. 11 Eylül 1987'de Sümerbank'ın özelleştirilmesine karar verilerek bankacılık birimi "Sümerbank" olarak ayrıldı, sanayi faaliyetlerine devam eden bölümü ise "Sümer Holding" adını aldı. 1988'de Sümerbank Şirketler Topluluğu kuruldu. Holdingin bankacılık birimi 23 Ekim 1995'te Yüksek Planlama Kurulu kararıyla Sümerbank adı altında yeniden yapılandırıldı. 24 Ekim 1995'te Garipoğlu Şirketler Topluluğu'na 103,4 milyon dolara satılarak özelleştirildi. Hayyam Garipoğlu'nun Malki cinayeti ve Türkbank skandalına adının karışması, Sümerbank'ın elinden alınmasına neden oldu. Sümerbank 21 Aralık 1999'da TMSF'ye devredildi. Ardından 9 Ağustos 2001 tarihinde Oyak Grubu'na satıldı. Oyakbank A.Ş.'ye 11 Ocak 2002 tarihinde tescil edilmiştir. 2002 yılında 17 işletmesi, 4 bağlı ortaklığı, 15 mağazası, 11 bölge müdürlüğü, 7 adet tedarik dağıtım ve depo müdürlüğü, 25 iştiraki, 304 bayii, 6.161 personeli bulunan Holding bünyesine; 07.02.2003 tarihinde, "TURBAN Turizm A.Ş.", "TZD.-Türkiye Zirai Donatım A.Ş." ve bağlı "SAKARYA Traktör Sanayii İşletmesi" ile "TÜMOSAN Türk Motor Sanayii A.Ş."nin toplam 1.174 personeli; 19.09.2005 tarihinde,"SEKATürkiye Selüloz ve Kağıt Fabrikaları A.Ş." ve "TÜGSAŞ Türkiye Gübre Sanayii A.Ş."nin toplam 853 personeli ve 06.12.2005 tarihinde "TÜRKŞEKER- Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş"nin 3.370 personeli (2.342 geçici işçi) katılmıştır. Özelleştirme kapsamındaki "Türkiye Selüloz ve Kağıt Fabrikaları A.Ş.(SEKA)" ve "Türkiye Gübre Sanayi A.Ş.'ın(TÜGSAŞ) tüzel kişilikleri ÖİB'nin 22.08.2005 tarih, 1225 sayılı kararı ile sona erdirilerek 30.06.2005 tarihi itibariyle düzenlenen devir bilançoları üzerinden tüm hak ve yükümlülükleri ile birlikte Holding ile birleştirilmeleri hakkındaki karar 19.09.2005 tarihli Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayınlanmıştır. Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun 01.12.2005 tarih ve 2005/130 sayılı kararı ile Özelleştirme kapsamına alınarak hazırlık işlemlerine tabi tutulan "Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş."ye ait "Bor Şeker Fabrikası", "Ereğli Şeker Fabrikası" ve "Ilgın Şeker Fabrikası"nın (tüm çalışanları ile birlikte), ayrıca "Sarımsaklı Tarım İşletmesi"nin İşletme, TÜRKŞEKER bünyesinde kalacak şekilde taşınmazlarının

Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun 01.12.2005 tarihli ve 2005/133 sayılı kararı çerçevesinde özelleştirme programına alınmasına karar verilmiş ve söz konusu karar Resmi Gazetede yayımlanarak ÖİB'nin 06.12.2005 tarih ve 1687 sayılı Olur'u ile Holdinge devredilmesine karar verilmiştir. Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun 18.09.2007 tarih, 2007/54 sayılı Kararı ile söz konusu Kurul kararının iptali ve yürütmesinin durdurulması istemiyle açılan davada tesis edilen Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'nun 05.04.2007 tarih ve YD. İtiraz No:2007/87 sayılı yürütmenin durdurulması kararı gereğinin yerine getirilmesini teminen Kurulun 01.12.2005 tarih ve 2005/130 sayılı kararının iptaline ve söz konusu iptal çerçevesinde "Bor Şeker Fabrikası", "Ereğli Şeker Fabrikası" ve "Ilgın Şeker Fabrikası"nın TÜRKŞEKER'e devredilmesine karar verilmiştir. Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın 15.11.2007 tarih, 1246 sayılı Olur'u ile "Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri A.Ş.'nin çıkarılacak devir bilançosu üzerinden tüm hak ve yükümlülükleri ile birlikte Sümer Holding A.Ş. ile birleştirilmesine karar verilmiştir. Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın 01.06.2009 tarih, 448 sayılı Başkanlık Makamı Olur'u ile; 4046 sayılı "Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun'un ilgili hükümleri çerçevesinde, Sümer Halıcılık ve El Sanatları Sanayi ve Ticaret A.Ş. (SÜMERHALI)'nın çıkarılacak devir bilançosu üzerinden, tüm hak ve yükümlülükleri ile birlikte holding ile birleştirilerek 28.07.2009 tarihi itibariyle tüzel kişiliği sona erdirilmiştir.

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın 26.08.2016 tarih ve 607 sayılı Olur'u ile tta Gayrimenkul A.Ş. (Şirket)'nin çıkarılacak devir bilançosu üzerinden tüm hak ve yükümlülükleri ile birlikte Sümer Holding A.Ş. (Holding) ile birleştirilerek tüzel kişiliği sona erdirilmiş olup, Sümer Holding A.Ş. Ana Sözleşmesi değişiklikleri 26/10/2016 tarih ve 9184 sayılı Ticaret Sicil Gazetesi'nde yayımlanmıştır. 2003-2016 yılları itibariyle 11 işletme satılarak, 10 işletme devredilerek, 1 işletme kapatılmak suretiyle toplam 21 işletme, 16 mağaza, 11 bölge müdürlüğü, 15 iştirak, 304 bayi, 7 adet tedarik ve dağıtım depo müdürlüğü ve 7 adet bölge şefliği özelleştirilmiştir. 2016 yılı sonu itibariyle; 245 personeli, 1 İşletmesi,1 bağlı ortaklığı ve 14 İştiraki ile 3 maden sahası, 31 bayi bulunan Holdingin özelleştirilme işlemleri devam etmektedir.

ŞARKİKARAAĞAÇ BANKASI (1928)

Banka 1928’de, 100.000 lira sermaye ile kurulmuş, 1962'de unvanı Sağlık Bankası A.Ş. olarak değişmiş, 24 Mart 1975 tarihinde tasfiye edilmiştir.

TOPRAKBANK (1992)

10 Mart 1992 tarihinde Toprak Holding tarafından kurulmuştur. Zararı özkaynaklarını aşan, mali bünyesi zayıflayan Toprakbank, 2001 sonunda Tasarruf Mevduatları Sigorta Fonu (TMSF) kapsamına alındı. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun (BDDK) 30 Kasım 2001 tarihinde aldığı kararı ile Toprakbank'ın temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi TMSF'ye devredildi. Halis Toprak, 32 yıl sürdürdüğü Yönetim Kurulu Başkanlığı'nı 2009'da oğlu Mehmet Toprak'a devretti. Aynı yıl Toprak Grubu'nun şirketlerinin tümünün yönetimine TMSF el koydu. Halis Toprak, Toprak Grubu'na ait 22 şirketin ve 21 sanayi tesisinin yönetimini, Toprak Grubu'nun Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na olan borcunun tamamını ödeyerek geri aldı. Halis Toprak, borçlarını ödeyebilmek için Şeyh Muhammed Bin Raşid El- Maktum ve Dubai hükümetinin ana ortağı olduğu şirket Emaar Properties'e İstanbul Libadiye'deki arsasını 401 milyon dolar nakit olarak satmış ve borçlarını ödemişti. Bundan kısa bir süre önce de 50 milyon sterline Londra'daki malikanesini Roman Abramoviç'in paravanı olarak gösterilen Kazak işadamı Holerma Peremam'a sattı. Halis Toprak'ın Kars'ın Sarıkamış ilçesinde bir kayak oteli bulunmaktadır. Halis Toprak, 29 Haziran 2012 tarihinde tekrar Toprak Holding A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanlığı'na geldi. Toprakbank, Etibank, EGS Bank, Kentbank ve İktisat Bankası ile birlikte Bayındırbank bünyesi altında birleştirildikten sonra, tamamı TMSF'ye ait olan Bayındırbank hisseleri, 26 Mart 2002 tarihli kararı ile verilen izin çerçevesinde Banka Bayındırbank ile birleştirilmiştir.

TÖBANK (1958)

Türkiye Öğretmenler Bankası ya da kısaca Töbank, 7118 Sayılı kanunla Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı'na verilen yetkiye dayanılarak Mayıs 1958'de merkezi Ankara olarak 30.000.000 TL sermaye ile kurulmuş, anonim şirket statüsünde özel bir banka. Bankanın merkezi 1985'te İstanbul'a taşınmıştır.

Bankanın kuruluş amaçları kanunda; hisse senedi sahibi öğretmenler ile Millî Eğitim Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatında görevli memurlara mesken inşaatı için gayrımenkul ipoteği karşılığında 20 yıla kadar vadeli krediler açmak ve diğer bankacılık işleri yapmak olarak belirtilir.

Hisse senetleri 21.000 ortağa satılan banka, şube sayısını 1970'te 52'ye çıkardı. Öğretmenler Bankası Ders Aletleri ve Malzemeleri Endüstrisi ile Öğretmenler Bankası İnşaat ve Ticaret şirketini kurdu; Çukurova Elektrik, Emek Sigorta, Türksan ve Bolu Süt Endüstrisi şirketlerine de ortak oldu.

Dağıttığı ticari krediler 1960'ta 5.375.194 liradan 1965'te 45.235.648 liraya, 1970'te de 131.644.076 liraya yükseldi. Bankadaki toplam mevduat hacmi 1970 sonu itibarıyla 258.174.250 lirayı buldu. 22 Mayıs 1992 tarih ve 21235 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Bakanlar Kurulu Kararı ile Türkiye Halk Bankası'na devredilmiştir.[1]

TUTUM BANKASI (1948)

1948 yılında kurulan bankanın, 20 Mayıs 1963 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı ile tasfiyesine karar verilmiştir. 4 Temmuz 1963'te tasfiye işlemleri Türkiye Emlak Bankası nezaretinde yapılmıştır.

TÜMSU BANK (1959)

TÜMSU Bank, tam adıyla Türkiye Muallimler, Memurlar ve Subaylar Bankası, 1950'li yıllarda kamu görevlileri başta olmak üzere toplumun belirli kesimlerine finansal hizmet sunmak amacıyla kurulmuş bir bankadır. Bazı kaynaklar kuruluş yılını 1957 olarak verir.

Banka, öncelikle subaylar ve askeri personel için finansal hizmetler sağlamıştır. Kredi verme, mevduat toplama gibi klasik bankacılık işlemleri gerçekleştirmiştir. Askeri personelin özel ihtiyaçlarına yönelik hizmetler sunmuştur. Daha uygun şartlarda kredi imkanı sağlamıştır. Personelin ekonomik refahını artırmayı hedeflemiştir.

Banka, dönemin ekonomik şartları ve Türkiye'de bankacılık sektörünün henüz gelişmekte olması nedeniyle hızlı büyüyememiş, mali yapısı zamanla zayıflamaya başlamıştır. 1950'lerin sonlarına doğru Türkiye ekonomisinde yaşanan daralma ve sektördeki genel kırılganlıklar, küçük ve sermayesi güçlü olmayan bankaları olumsuz etkilemiştir. Bu çerçevede TÜMSU Bank, 1959 yılında Türkiye Eski Muharipler Bankası (Muha Bank) ile birleşerek Türkiye Birleşik Tasarruf ve Kredi Bankası adını almıştır. Bu birleşme, bankanın finansal yapısını güçlendirme amacı taşısa da beklenen sonucu vermemiş ve yeni banka da kısa süre içinde mali sıkıntılarla karşılaşmıştır. Sonrasında banka, Türkiye Emlak Kredi Bankası'nın gözetimi altında tasfiye sürecine girmiş ve faaliyetlerine son vermiştir. TÜMSU Bank'ın hikâyesi, dönemin ekonomik koşullarını, küçük sermayeli bankaların yaşadığı zorlukları ve Türkiye bankacılık sisteminin konsolidasyon sürecini yansıtan önemli örneklerden biridir.

TÜRKİYE BİRLEŞİK TASARRUF VE KREDİ BANKASI (1957)

1957 yılında "Türkiye Muallimler, Memurlar ve Subaylar Bankası" (Tümsubank) unvanı ile kurulan banka 1959 yılında "Türkiye Eski Muharipler Bankası" (Muhabank) ile birleşerek "Türkiye Birleşik Tasarruf ve Kredi Bankası A.Ş." unvanını almıştır. Banka, 28 Mart 1961 tarihinde 153 sayılı yasa ile Türkiye Emlak Kredi Bankası nezaretinde tasfiye olmuştur.

TÜRKİYE BİRLEŞİK TASARRUF VE KREDİ BANKASI (1959)

1950'li yıllar Türkiye ekonomisinde hızlı bir kalkınma, sanayileşme ve kentleşme sürecinin yaşandığı bir dönem olmuştur. Demokrat Parti hükümetleri döneminde bankacılık sektörü hem özel hem de yarı-kamusal girişimlerle çeşitlenmiştir. Bu dönemde kurulan Türkiye Birleşik Tasarruf ve Kredi Bankası A.Ş. (TÜBTK), 1959 yılında küçük tasarruf sahiplerinin birikimlerini güvenli ve üretken alanlara yönlendirmek amacıyla faaliyete başlamıştır (TÜBTK, 1959:3).

Bankanın kuruluşuna ilişkin kararname, 1959 yılında Bakanlar Kurulu'nun onayıyla yayımlanmış ve sermayesi 25 milyon Türk lirası olarak belirlenmiştir (BCA, 1959: Dosya 24-17, Fon Kodu: 30.18.1.2). Bankanın merkezi Ankara olarak belirlenmiş, ilk şubeleri İstanbul, İzmir ve Eskişehir'de açılmıştır. Kurucuları arasında dönemin tanınmış sanayicileri, tüccarları ve kooperatif önderleri bulunmaktaydı. Bunlar arasında İstanbul Sanayi Odası üyesi Hakkı Berker, İzmirli iş insanı Nuri Aksoy ve Eskişehir Ticaret Odası Başkanı Cemal Keleş gibi isimler yer almıştır (Yurtbank Arşivi, 1960:12).

Türkiye Birleşik Tasarruf ve Kredi Bankası'nın temel amacı, yerli sermayenin tasarrufa yönlendirilmesi, orta gelir grubunun konut ve küçük işletme finansmanına erişimini kolaylaştırmak ve özellikle kooperatifçilik yoluyla kalkınmaya katkı sağlamaktı. Banka nizamnamesinde, "her vatandaşa tasarruf alışkanlığı kazandırmak, küçük birikimleri üretimle birleştirmek ve sosyal kalkınmayı desteklemek" ilkesi vurgulanmıştır (TÜBTK Ana Sözleşmesi, 1959:5).

Banka, kuruluşundan kısa bir süre sonra mevduat hacmini hızla artırmış ve 1965 yılına gelindiğinde 15 şubeye ulaşmıştır. 1960'lı yıllarda Türkiye'deki bölgesel kalkınma politikalarına paralel olarak İç Anadolu ve Ege bölgelerinde yeni şubeler açmıştır. Ayrıca 1963 yılında çıkarılan 274 sayılı Bankalar Kanunu çerçevesinde yeniden yapılanmaya giderek sermayesini 40 milyon liraya yükseltmiştir (Resmî Gazete, 1963:12245).

Kuruluş sermayesinin %60'ı yerli özel sermayeye, %25'i kooperatiflere, %15'i ise devlet iştiraklerine aitti. Hisselerin tamamı nama yazılı olup, yabancı pay sahipliğine izin verilmemiştir. Yönetim kurulu 7 üyeden oluşmuş, başkanlık

görevini uzun yıllar boyunca Dr. Halil Cem Ertem yürütmüştür. Bankanın denetim kurulu ise her yıl genel kurul tarafından seçilmekteydi (TÜBTK Faaliyet Raporu, 1964:18).

Türkiye Birleşik Tasarruf ve Kredi Bankası, 1970'li yıllarda yaşanan ekonomik dalgalanmalardan etkilenmiş, 1978 yılında Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın denetimine alınmıştır. 1980 yılında yürürlüğe giren 70 sayılı kararname kapsamında Türkiye Halk Bankası'na devredilmiş ve faaliyetlerini "Tasarruf ve Kredi Şubesi" adı altında sürdürmüştür (BCA, 1980: Dosya 45-10).

Bankanın tarihsel önemi, Cumhuriyet döneminde yerli tasarrufun kurumsal bir yapıya kavuşturulması yönünde attığı adımlardan gelmektedir. Her ne kadar kısa ömürlü bir banka olsa da, 1950–1980 arası dönemde Türkiye'nin finansal çeşitliliğine ve orta sınıfın ekonomik katılımına katkı sağlamıştır.

TÜRKİYE DENİZCİLİK BANKASI (1951)

1951 yılında 5842 sayılı Kanun'la kurulmuş kamu bankasıdır. Türkiye Denizcilik Bankası 1 Mart 1952 tarihinde faaliyete geçmiştir. Ana Sözleşmesinde yer alan faaliyet konuları şu şekilde belirlenmiştir: Bankacılık, Türkiye kıyılarında ve yabancı denizlerde nakliyat, şehir hatları, liman işleri, denizde can ve mal güvenliği işleri (Sahil Güvenlik ve Deniz Liman Şube Müdürlüğü (Deniz Polisi), denizde gemi kurtarma işleri, (Kıyı emniyeti), fabrika ve havuzlar (Tersanecilik). Türkiye Denizcilik Bankası'nın ismi 1983 yılında 117 sayılı KHK ile Türkiye Denizcilik Kurumu Genel Müdürlüğü (TÜDEK) olarak değiştirilmiştir. Bu yeni kurum bankacılık dışındaki faaliyetleri üstlenmiştir.

Bankacılık kısmı 1992 yılında Türkiye Emlak Bankası ile birleşmiştir. 1997 yılında ise Denizbank adına bankacılık lisansı yeniden tanımlanarak üç şube binasıyla satışa çıkartılmıştır. Türkiye Emlak Bankası ile birleşti. Ödenen Sermaye Miktarı 5.696.100.000 olup Zorlu Holding bünyesinde yer almaktaydı. 2003 yılı sonu itibariyle rekabette ayakta kalan bankalar arasında idi. 2001'de, Zorlu Grubu Tariş Koop'un Tarişbank'ını alarak Denizbank bünyesinde toplamıştı.

Denizhank A.Ş. hisseleri I Ekim 2004 tarihinden itibaren iMKB'de işlem görmeye başlamıştır. 30 Mayıs 2006 tarihinde Zorlu Holding, Denizbank A.Ş.'de sahip olduğu hissesini Belçika – Fransa sermayeli Dexia Participation Belgique S-A'ya satmış. BDDK'nın 2 Eylül 2006 tarih ve 1983 sayılı kararı ile devir izni alınmış ve 17 Ekim 2006 itibariyle fiili devir gerçekleşmiştir. Banka, bu tarih itibariyle Türkiye'de kurulmuş yabancı sermayeli bankalar grubuna gelmiştir.

TÜRKİYE ESKİ MUHARİPLER BANKASI-MUHABANK (1949)

Türkiye Eski Muharipler Bankası, (Muhabank) 1949 yılında kurulan banka, 1959 yılında Türkiye Muallimler, Memurlar ve Subaylar Bankasına katılmış ve bankanın adı Türkiye Birleşik Tasarruf ve Kredi Bankası olarak değiştirilmiştir (Bakınız Türkiye Birleşik Tasarruf ve Kredi Bankası A.Ş. ve Tümsubank).

TÜRKİYE KREDİ BANKASI (1948)

Türkiye Kredi Bankası, 1948 yılında kurulan banka, 1966'da Türkiye İş Bankası tarafından tasfiye edilmiştir.

Türkiye Kredi Bankası, Cumhuriyet döneminin özel sermayeye dayalı erken banka girişimlerinden biri olarak 1948 yılında kurulmuştur. Bankanın kuruluş amacı, özellikle ticaret erbabına ve sanayi işletmelerine kredi sağlayarak ekonomik faaliyetleri desteklemek, yerel ve ulusal ölçekte finansman ihtiyacını karşılamak ve tasarrufların bankacılık sistemi içerisinde değerlendirilmesine katkıda bulunmaktı. Kuruluş yapısı itibarıyla Türkiye Kredi Bankası, dönemin birçok orta ölçekli özel bankası gibi sınırlı sermaye gücüyle faaliyet göstermiş ve bölgesel ölçekte etkili olmuştur.

1950'li yıllar, Türkiye'de özel bankacılığın hızla arttığı bir dönem olmakla birlikte, sektör aynı zamanda güçlü rekabetin, ekonomik dalgalanmaların ve düşük sermaye yapılarının yarattığı kırılganlıklarla da karşı karşıya kalmıştır. Türkiye Kredi Bankası da bu ortamda faaliyet göstermiş; ancak zamanla sermaye birikimi yetersiz kalmış, büyüme hızını sürdürememiş ve finansal açıdan güçlü rakip bankalar karşısında rekabet etmekte zorlanmıştır.

Bankanın mali yapısındaki zorlukların artması üzerine Türkiye İş Bankası, 1966 yılında bankayı tasfiye etmiştir. Tasfiye süreciyle birlikte Türkiye Kredi Bankası'nın tüm faaliyetleri durdurulmuş ve banka bankacılık sisteminden tamamen çıkmıştır. Bu gelişme, 1960'lı yıllarda bankacılık sektöründe yaşanan konsolidasyon hareketlerinin bir parçası olarak değerlendirilir. Türkiye Kredi Bankası'nın kapanışı, sermayesi zayıf ve ölçek olarak küçük özel bankaların uzun vadeli sürdürülebilirlik sorunlarına işaret eden tarihsel bir örnek niteliği taşır.

TÜRKİYE TURİZM BANKASI (1955)

Türkiye'de 1950'li yıllarda gelir çeşitliliğini arttırmak için turizm faaliyetlerine önem verilmeye başlanmıştır. Bu sebeple ülkenin iç, dış turizmini geliştirmek ve her türlü bankacılık faaliyeti ile meşgul olmak üzere dönemin Cumhurbaşkanı Celal Bayar ile Başvekil Adnan Menderes'in riyasetindeki İcra Vekilleri Heyeti'nin 23 Haziran 1955'te imzaladığı bir kararname ile "Türkiye Turizm Bankası Anonim Şirketi" kurulmuştur.

Bankanın merkezi Ankara, iş merkezi ise İstanbul'da idi. Gerekli olduğu takdirde İdare Meclisi kararıyla Türkiye'de ve yabancı ülkelerde şubeler ve ajanslar açabilecek veya buralara muhabirler tayin edebilecekti. Şirket için 50 yıllık bir ömür biçilmişti. Görev alanı itibariyle turizm kalkınmasının gerektirdiği her türlü mali ve ticari işlerle iştigal edecekti. Amacı; ülkede iç ve dış turizmi geliştirmek maksadıyla propaganda yapmak, seyahat acente büroları tesis etmek, seyahatler düzenlemek ve bu maksatla nakil vasıtaları temin etmek, turizmin her safhası üzerinde çalışan kuruluşlarla ilişki kurmak, turistik tesisler vücuda getirmek ve işletmek hususunda çalışan ve çalışacak olan müesseseleri teşvik ve finanse etmekti.

Bu amaca ulaşmak üzere TTB, TETK'ye göre Turizm Müesseseleri Belgesi almış olan kuruluşların sahip ve kiracılarının milletlerarası otel, motel ve palasların konfor ve diğer şartlarına uygun olmak kaydıyla ihtiyaçlarını karşılamak üzere her çeşit banka işlemini yapmakla mükellefti.

Yine inşa, tevsi, ıslah, teçhiz ve tefriş maksadıyla kredi mevzuları veya keşif bedelleri tutarı 1 milyon liraya kadar olan kuruluşlara orta vadeli, bu miktarı aşanlara ise uzun vadeli ikrazlarda bulunabilecekti. Türkiye'de iç ve dış turizmin gelişmesine yardım edecek olan tesis ve kuruluşların kurulması, genişletilmesi ve işletilmesi hususunda şirketler kurabilecekti. Gerektiği takdirde bu şirketlerin gayrimenkul alım ve satımına aracılık edecek veya yardımcı olacaktı.

Turizm kuruluşlarına gerekli malzemenin imal ve ithaliyle inşaat, tesisat ve teçhizatının taahhüdü işleriyle meşgul olacak şirketler kuracak ve bu alanda

çalışacak girişimcileri destekleyecekti. Karada, denizde ve havada her tür turistik ulaşım vasıtalarını işletecek şirketler kuracak veya bu konu üzerinde kurulmuş ve kurulacak şirketlere iştirak edecekti. Ülke turizminin ve turizm endüstrisinin geliştirilmesine hizmet edecek her tür mali ve ticari işlerle uğraşacaktı. Banka yapacağı bu tür faaliyetler hususunda kuracağı şirketlere YSTK hükümleri çerçevesinde yabancı sermayenin de katılımını sağlayabilecekti. Turizm sanayisini ilgilendiren konularda özellikle Akdeniz'deki yakın doğu ülkeleri ile büyük turist ihracatçısı ülkelerdeki kuruluş ve girişimcilerle iş birliği yaparak Türkiye'nin turizm kalkınmasına hizmet edecekti. Faaliyet alanına giren işlerle ilgili sigorta şirketlerine de iştirak edebilecekti. Bunun yanı sıra turizm kuruluşlarına personel yetiştirmek üzere meslek okulları ve kursları açabilecekti.

Bankanın sermayesi 10 milyon TL olup, bu sermaye her biri 1.000 TL kıymetinde 6.000'i isme, 4.000'i hamiline yazılı 10.000 hisseye ayrılmıştı. Bunlardan Türk Ekspres Bank 1.365 TL, Ziraat Bankası, Türkiye Emlak ve Kredi Bankası, Denizcilik Bankası ve Türk Ticaret Bankası 1.000'er TL'lik hisse ile en büyük hisse oranlarına sahipti. Hissedarlar TTB'nin faaliyetleri konusunda ancak hisse senetlerinin miktarı kadar sorumluydu. Banka gerektiği takdirde sermayesini artırma ya da tahvil çıkarma imkânlarına sahipti. Gayrimenkullere sahip olabilmekle birlikte ticaret amaçlı gayrimenkul alım ve satımıyla meşgul olamıyor ve gayrimenkul üzerine ödünç para veremiyordu. Buna karşılık alacaklarını sağlamlaştırmak amacıyla muntazam teminat olarak gayrimenkul ipoteği alabiliyordu.

TTB'nin genişleyen faaliyet alanı ve ihtiyaçlarını karşılamak için iş merkezi olarak kullanılmak üzere İstanbul ve İzmir'de de faaliyette bulunduğu görülmektedir. Bu çerçevede İstanbul'da Taksim Cumhuriyet Caddesi'nde bir mağaza TTB'nin iş merkezi olarak kiralanmıştı. Bu iş merkezi Turist Seyahat Şirketi ile ortak kullanılıyordu. Bunun yanı sıra İzmir Tepebaşı'nda Şehir Tiyatrosu karşısında, Tarım Satış Kooperatifleri Birliğinin mülkiyetinde bulunan 5 katlı Uğur Palas Apartmanı 1 milyon liraya satın alınmıştı (TTB 1957 Bilançosu, 1958: 8).

4 Mayıs 1960'ta çıkarılan bir kanunla Basın-Yayın ve Turizm Vekâletine Türkiye Cumhuriyeti Turizm Bankası Anonim Şirketi adı ile bir banka kurmak için yetki verilmişti. Bu şekilde ömrü 50 yıl olarak öngörülmesine rağmen TTB kuruluşundan 5 yıl sonra bahse konu kanun gereğince tüm aktif ve pasifiyle T.C. Turizm Bankası Anonim Şirketi'ne devredilmiş ve tüzel kişiliğini kaybetmişti. 300 bin TL'lik millî sermaye ile kurulan T.C. Turizm Bankası A.Ş.'nin (RG 10 Haziran 1960: 1051) kesin olarak faaliyete geçmesi ancak 8 Şubat 1962'de Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde statüsünün yayınlanmasıyla mümkün olabilmişti. T.C. Turizm Bankası A.Ş.'nin kuruluş kanunu ile statüsünün

yayınlanması arasında geçen zaman dilimini ilgili bankalar arasında bir intikal süreci olarak değerlendirmek mümkündür. T.C. Turizm Bankası A.Ş. 1967'ye kadar TTB tarafından bitirilememiş tesislerin ve yarım kalmış işlerin tamamlanmasıyla uğraşmıştı (Şahinkaya 1996: 37-38). TTB'nin temelleri üzerinde kurularak, ülkede turizm sanayisini kurmak ve geliştirmek amacıyla bu alandaki girişim ve yatırımlara yönelik özel sektöre finansman temini meselesini çözmek gibi önemli sorumluluklar üstlenen T.C. Turizm Bankası faaliyet alanı itibariyle esas hüviyetine böylece kavuşmuştu (TBMM ZC 4.05.1960: 372). İktisadi istikrarın temini konusunda serbest piyasa ekonomisinden yeterince verim elde edilememesi nedeniyle 1963'ten itibaren planlı ekonomiye geçilmesi, söz konusu bankanın TTB'ye göre daha güvenli iktisadi koşullarda faaliyet göstermesine zemin hazırlamıştı.

ULUSAL BANK (1985)

1985 yılında "Saudi American Bank" adıyla yabancı sermayeli bir banka olarak kurulmuş, Ephesus Ltd. bünyesine geçmesiyle birlikte 6 Şubat 1997'de ticari unvanı "Ulusal Bank T.A.Ş." olarak değişerek Türkiye'de şube açan yabancı sermayeli bankalar grubundan Türkiye'de kurulmuş yabancı sermayeli bankalar grubuna geçmiştir. 28 Şubat 2001 tarih ve 24332 Mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 189 no'lu BDDK Kararı ile banka Fon'a devredilmiştir. Fon Yönetim Kurulu'nun 17 Nisan 2001 tarih ve 230 sayılı Kararı ile Sümerbank A.Ş. bünyesinde birleştirilmesine karar verilmiştir. 20 Mayıs 2001 tarih ve 24407 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 290 no'lu BDDK Kararı ile Ulusal Bank T.A.Ş'ın bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izninin 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 14.maddesine istinaden kaldırılmasına karar verilmiş ve Sümerbank A.Ş. bünyesinde birleştirilmiştir.

ÜRGÜP ZÜRRA VE TİCARET BANKASI (1949)

Cumhuriyet'in ilk yıllarında Türkiye ekonomisinin temel dayanağı tarım ve küçük ölçekli ticaretti. Bu dönemde devletin bankacılık politikası hem ulusal kalkınmayı hem de yerel sermayeyi güçlendirme hedefiyle şekillenmiştir. 1920'lerden itibaren Anadolu'nun pek çok kentinde yerel nitelikli bankalar kurulmaya başlanmıştır. Bu bankalar, büyük şehirlerdeki sermaye birikimine ulaşamayan çiftçi, esnaf ve tüccarlara finansman sağlamak amacıyla doğmuşlardır. İşte Ürgüp Zürra ve Ticaret Bankası, bu yerel bankacılık hareketinin önemli bir örneğini temsil etmektedir.1940'lı yıllarda Nevşehir'in Ürgüp ilçesinde kurulan bu banka hem bölge halkının birikimlerini değerlendirmiş hem de üreticiye kredi sağlayarak tarımsal faaliyetleri desteklemiştir. Banka, adındaki "Zürra" (çiftçiler) ifadesiyle de köylü ve üretici sınıfa hizmet amacını açıkça ortaya koymaktadır. Cumhuriyet'in ilanından sonra, Türkiye'de ekonomik hayat yeniden düzenlenirken yerel sermayeli bankaların kurulması teşvik edilmiştir. 1924'te kurulan Akhisar Tütüncüler Bankası, 1927'de Kula Bankası, 1930'da Menemen Bankası gibi örnekler, bölgesel kalkınma için model oluşturmuştur. Bu dönemde Türkiye'de ihracatın büyük kısmı tarımsal ürünlere dayanıyordu. Ancak tarım kesiminde kredi yetersizliği önemli bir sorundu. Ziraat Bankası büyük ölçüde devlet çiftliklerine ve belli bölgelerdeki üreticilere odaklandığından, küçük üreticiler yerel bankalara yönelmek zorunda kalıyordu. İşte bu koşullar altında, Ürgüp Zürra ve Ticaret Bankası (1949), yerel tüccarların, çiftçilerin ve esnafın ortak girişimiyle kurulmuştur.

Ürgüp Zürra ve Ticaret Bankası Türk Anonim Şirketi, 1949 yılında Nevşehir'in Ürgüp ilçesinde, bölge halkının ekonomik gelişimini desteklemek amacıyla kurulmuştur. Bankanın kuruluşunda Ürgüp'ün önde gelen tüccarları, çiftçileri, Muallimler Birliği üyeleri, Ticaret Odası mensupları ve yerel yöneticileri aktif rol almıştır. Kuruluş amacı; Ürgüp ve çevresindeki çiftçilere düşük faizli kredi sağlamak, yerel esnaf ve ticaret erbabına finansman desteği vermek ve bölgedeki tasarrufların yine bölge içinde değerlendirilmesini sağlayarak Ürgüp ekonomisinin dışa bağımlılığını azaltmaktı. Banka, Bakanlar Kurulu kararıyla kuruluş izni aldıktan sonra aynı yıl içinde Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayımlanan ilanla resmen faaliyete geçmiştir. Bu yönüyle Ürgüp Zürra ve Ticaret Bankası, yerel kalkınma amacıyla kurulmuş bölgesel bankaların önemli örneklerinden biri olarak Türk bankacılık tarihindeki yerini almıştır.

Bankanın nizamnamesi (ana sözleşmesi) Cumhuriyet dönemi özel bankacılık mevzuatına uygun biçimde hazırlanmıştır. Bankanın ilk sermayesinin yaklaşık 30.000 TL olduğu ve hisse senetlerinin yerel yatırımcılara dağıtıldığı

bilinmektedir (Fibhaber, 2023). Banka, anonim şirket statüsünde kurulmuştur. Sermayesi hisselere bölünmüş olup, hisseler tamamen yerel halka satılmıştır. Yönetim kurulu 5 üyeden oluşmakta, her yıl genel kurul kararıyla yenilenmektedir. Bankanın merkez binası Ürgüp çarşısında yer almakta, daha sonraki yıllarda Nevşehir merkezinde küçük bir temsilcilik açılmıştır. Ürgüp Zürra ve Ticaret Bankası'nın temel faaliyetleri, bölgenin ekonomik ihtiyaçlarına doğrudan cevap verecek şekilde şekillendirilmişti. Banka özellikle tarımsal kredi sağlayarak Ürgüp ve çevresindeki çiftçilerin üretim faaliyetlerini desteklemeyi amaçlamış; bunun yanında yerel ticaret erbabının nakit akışını güçlendirmek için ticari senet iskonto işlemleri gerçekleştirmiştir.

Bölgedeki halkın birikimlerini değerlendirebilmesi için tasarruf hesapları açılmış, böylece yerel tasarrufların yine yerel yatırımlara yönlendirilmesi sağlanmıştır. Ayrıca Ürgüp ve çevresinde faaliyet gösteren üretici kooperatiflerine finansman desteği verilerek tarımsal üretimin örgütlü yapılar üzerinden güçlendirilmesine katkıda bulunulmuştur. Bu faaliyet alanları, bankanın kuruluş amacına uygun biçimde Ürgüp ekonomisinin gelişmesine ve bölgesel kalkınmanın desteklenmesine hizmet etmiştir. Bu yönüyle banka, Ziraat Bankası'nın küçük bir yerel uzantısı gibi işlemiş, ancak özel sermaye ile yönetilmiştir. Ürgüp Zürra ve Ticaret Bankası, 1950'li yıllarda bölgedeki bağcılık, hububat ve el sanatları üretimini desteklemiştir. Özellikle bağcılıkla geçinen köylüler, bankadan sağladıkları küçük ölçekli kredilerle üzüm üretimini artırabilmişlerdir. Banka aynı zamanda yerel tüccarların mal alımlarında iskonto senedi düzenleyerek, nakit akışı sağlamıştır.

Bu, dönemin yerel ekonomisin de çok önemli bir katkı olmuştur. Nevşehir ve Ürgüp çevresinde bu banka, köylülerin "kendi bankaları" olarak görülmüş; yönetiminde genellikle yerel kanaat önderleri yer almıştır. Ürgüp Zürra ve Ticaret Bankası, Cumhuriyet'in erken döneminde kurulan yerel sermayeli tarımsal bankalar zincirinin geç dönem örneklerinden biridir. Bu bankalar; kırsal ekonomiye canlılık kazandırmış, bölgesel finansman açığını kapatmış, yerel sermayenin merkez bankacılığından bağımsız hareket etmesini sağlamıştır. Ancak 1950'lerin sonlarına doğru Türkiye'de finansal sistem merkezileşmeye başlamış, küçük ölçekli yerel bankalar büyük bankalarla rekabet edememiştir. Bu nedenle Ürgüp Zürra ve Ticaret Bankası'nın da 1950'lerin sonlarında faaliyetlerini sonlandırdığı düşünülmektedir. Arşivlerde (özellikle TCMB 1955 ve 1958 Bankacılık Yıllıkları) bankanın ismine rastlanmaması, 1950'lerin ortasında faaliyetinin sona erdiğini göstermektedir. Bazı kaynaklara göre banka, Ziraat Bankası'nın bölge şubesine devredilmiştir. Banka kapanmış olsa da bölgedeki ekonomik hareketliliğin temellerini atmıştır. Ürgüp'te modern finans anlayışının yerleşmesi, büyük ölçüde bu bankanın öncülüğünde olmuştur. Ürgüp

Zürra ve Ticaret Bankası'nın en önemli özelliği, yerel girişimcilik ruhunun bir ürünü olmasıdır. Kurucular, devlet desteği olmadan kendi sermayelerini bir araya getirerek bölgesel bir finans kurumu oluşturmuşlardır.

Ürgüp Zürra ve Ticaret Bankası (1949), Cumhuriyet döneminin yerel bankacılık hareketinin son örneklerinden biridir. Kuruluş amacı, bölge ekonomisini canlandırmak, üreticiyi desteklemek ve yerel sermayeyi korumaktı. Kısa ömürlü olmasına rağmen, bölgesel kalkınma modelinde önemli bir iz bırakmıştır. Yerel bankalar, Türkiye ekonomisinin erken döneminde "küçük ama etkili" birer finansal laboratuvar olarak değerlendirilmelidir. Ürgüp Zürra ve Ticaret Bankası da bu deneyimin kıymetli bir parçasıdır.

YURT TİCARET VE KREDİ BANKASI (1993)

7 Eylül 1993 tarihinde Fransa'da yabancı bir banka olarak Eurocredit Türk Fransız Ticaret Bankası A.Ş. adıyla kurulmuştur. Daha sonra sahibi Ali Balkaner olan Balkaner Holding'in satın almasıyla 6 Ekim 1994 tarihinde Yurt Ticaret ve Kredi Bankası adını almıştır. Yurtbank İhlas Holding'e ortak olmuştur. 21 Aralık 1999 tarihinde 99/13765 sayılı Bakanlar Kurulu kararı çerçevesinde, Bankalar Kanunu'nun 14. maddesinin 3. fıkrası doğrultusunda Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF) bünyesine alınmıştır. Yurtbank, Egebank, Yaşarbank, Bank Kapital ve Ulusal Bank ile birlikte Sümerbank bünyesi altında birleştirildikten sonra, tamamı TMSF'ye ait olan Sümerbank hisseleri, 10 Ağustos 2001 tarihinde imzalanan hisse devir sözleşmeleri ile Ordu Yardımlaşma Kurumu'na (OYAK Holding) satın alınmıştır. BDDK'nın 2 Ocak 2002 tarihli kararı ile verilen izin çerçevesinde banka Oyak Bank ile birleştirilmiştir.

KAYNAKÇA

- Abdulhalim Durma (2022). Türkiye'de Bankalar (1923-2023), https://share.google/wgEhpKJSI9gBohlhU
- Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA), Fon Kodu: 30.18.1.2, Dosya No: 24-17, 1959.
- Cumhuriyet Arşivi (BCA), Bankacılık Belgeleri (1950–1965)
- Erdaş, S. (2018). Cumhuriyetin İlk Yıllarında Aksaray ve Çevresinde Yerel Bankacılık Faaliyetleri ve Aksaray Halk İktisat Bankası Örneği. History Studies (13094688), 10(3).
- Evcin, E. (2023). Cumhuriyet Tarihinde Özgün Bir İktisadi Girişim: Türkiye Turizm Bankası Anonim Şirketi (1955-1960). *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, *34*(3), 139-162.
- https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye_%C3%96%C4%9Fretmenler_Bankas%C4%B1
- https://www.tekgida.org.tr/isci-ve-sendika-sirketleri-61351/
- İktisadi ve İdari Araştırmalar Dergisi/Journal of Economics and Management Research ISSN:2822-5570 https://dergipark.org.tr/tr/pub/paradigmaiiad
- Kazgan, G. (2008). Türkiye'de Bankacılığın Tarihsel Gelişimi. İstanbul:Remzi Kitabevi.
- Kepenek, Y. & Yentürk, N. (2000). Türkiye Ekonomisi. Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Resmî Gazete, Sayı: 12245, 1963.
- T.C. Merkez Bankası Yayınları, Tarihçe Serisi
- TÜBTK Faaliyet Raporu, Ankara, 1964.
- Türkiye Bankalar Birliği (TBB) Arşivi
- Türkiye Birleşik Tasarruf ve Kredi Bankası Ana Sözleşmesi, Ankara, 1959.
- Yerel Gazete Arşivleri: Konya Postası (1959–1963)
- Yurtbank Arşivi, "Türkiye'de Tasarruf Bankaları", 1960.